

Erja Kokko

VARHAINEN PUUTTUMINEN OPINTOJEN
EDISTÄJÄNÄ

Case: Lahden ammattikorkeakoulu

Kehittämistyö

Sähköinen asiointi ja arkistointi, Ylempi AMK

Lokakuu 2013

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 12.10.2013	
Tekijä(t) Kokko Erja	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sähköisen asiointi ja arkistointi, Ylempi AMK	
Nimeke VARHAINEN PUUTTUMINEN OPINTOJEN EDISTÄJÄNÄ		
Tiivistelmä <p>Tämän kehittämistyön tarkoituksena oli selvittää näkemyksiä ja käytäntöjä ammattikorkeakouluopintojen varhaiseen puuttumiseen opintojen etenemiseksi.</p> <p>Empiriaosassa perehdyttiin varhaisen puuttumisen näkökulman kautta opintojen etenemiseen, syrjäytymiseen ja sen syihin, Lahden ammattikorkeakoulussa käytettäviin opiskelijahallinnon tietojärjestelmiin, tietosuojaa ja turvakysymyksiin sekä opiskelijan opintojen etenemisen prosessitason näkökulmiin. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista tutkimusta ja aineiston hankintamenetelmäksi valittiin kohde-ryhmille suunnatut teemahaastattelut.</p> <p>Tällä hetkellä on tarve löytää reaaliaikainen tieto, menetelmä opiskelijan opintojen ohjauksen välineeksi, jotta voidaan löytää ne opiskelijat, joiden opinnot eivät edisty tai ovat opinnoista jäljessä.</p> <p>Opintojen etenemisestä reaaliaikainen tieto on Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijahallintojärjestelmistä löydettävissä, mutta sitä ei ole helposti saatavissa ja yhdistettävissä automatisoidulla toiminnolla. Tieto tulee hakea, louhia ennen loppukäyttöä. Tällä hetkellä opintojen etenemisestä tieto saadaan kun opiskelijan opinnot on arvioitu ja kirjattu opiskelijahallintojärjestelmään. Tämä tieto on jälkikäteistä tietoa.</p> <p>Syitä Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijan opintojen esteinä tuli esille, kuten elämän hallintataidot, työn ja opiskelun yhteen sovittaminen, perhetilanteet, omat ajanhallintataidot, itsenäinen elämä ja sen vapauden hallintaongelmat, opintojen kuormittavuus, jaksamisongelmat tai motivaation puute. Nämä syyt voivat olla laukaisevia tekijöitä opiskelijan opintojen hidastumiseen, opintojen keskeyttämiseen tai eroamiseen opinnoista ja jopa sosiaalista syrjäytymistä.</p> <p>Tällä hetkellä erilaisilla opintojen ohjaus menetelmillä, tutoroinnilla, opiskelijälähtöisellä toiminnalla ja ongelmien havaitsemisella pyritään tukemaan opiskelijaa etenemään opinnoissaan ja valmistumaan tutkintoon ajallaan.</p> <p>Kehittämistyön tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että Lahden ammattikorkeakouluun reaaliaikaisen tiedon todellinen tarve on olemassa, joka tulee saada käyttöön ohjauksen tueksi.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Varhainen puuttuminen, syrjäytyminen, ammattikorkeakouluopiskelijoiden opintojen edistyminen, reaaliaikainen tieto		
Sivumäärä 64 + 2 liitettä	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Jukka Selin	Opinnäytetyön toimeksiantaja Lahden ammattikorkeakoulu	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the master's thesis 12 October 2013	
Author(s) Kokko Erja		Degree programme and option eServices and Digital Archiving	
Name of the master's thesis EARLY INTERVENTION AND THE PROGRESS OF STUDIES			
Abstract <p>The purpose of this master's thesis was to examine the views and practices of Lahti university of applied sciences in terms of early intervention and the progress of studies. There was a need for getting real time information and a method for the tool of student counseling for finding students whose studies are not proceeding or behind schedule.</p> <p>The theoretical part of the study concentrated on the following themes from the viewpoint of early intervention: the progress of studies, social exclusion and the reasons behind it and the information systems used in student administration at Lahti University of Applied Sciences. Also the questions of information security and the confidentiality of information as well as the students' study progress in terms of process level. A qualitative case study was performed for this work and the empirical data were obtained through themed interviews.</p> <p>At the time of the study there was no tool in the administration system to give student counseling real time information on the progress of the studies. This information was only available when the students' studies had been evaluated and entered in the student administration system. The information was obtained after completing the courses.</p> <p>There were many reasons that slowed down the studies of the Lahti University of Applied Sciences students. These reasons were: the lack of controlling one's own life, finding balance between work and the studies, family situations, personal time management skills, the work load caused by studies, independent life and the management of this independence, social problems and the lack of motivation. These were the reasons slowed down the studies and caused problems in the study progress and resulted in interrupting the studies, resigning from the school or even social exclusion.</p> <p>At the time of the study different guidance methods were used to support students' progress in their studies. These included student counseling and methods that aim at identifying problems so that students could graduate on time. The study showed that there was a real need for real time information at Lahti University of Applied. It would be important to have this type of information in use as a tool for student counseling.</p>			
Subject headings, (keywords) Early intervention, social exclusion, university study progress, real time information			
Pages 64 + 2 appendices		Language Finnish	
URN			
Remarks, notes on appendices			
Tutor Jukka Selin		Master's thesis assigned by Lahti University of Applied Sciences	

LYHENNELUETTELO

FACEBOOK	Yhteisöpalvelu
FUAS	FUAS, Federation of Universities of Applied Sciences. Lahden, Hämeen ja Laurea ammattikorkeakoulujen yhteen liittymä
LAMK	Lahden ammattikorkeakoulu
LAMKO	Lahden ammattikorkeakoulun Opiskelijakunta
MOODLE	Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristön
OECD	Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
PHKK	Päijät-Hämeen koulutus konserni
SKYPE	Nettipuhelin, pikaviestintä, langaton verkkopalvelu
TWITTER	Mikroblogauspalvelu, yhteisö
WINHAPRO	WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmä
WINHAWILLE	WinhPron opiskelijaliittymä
WINHAWIIVI	WinhPron opettajaliittymä

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	KEHITTÄMISTYÖN TAVOITTEET JA RAJAUKSET	2
2.1	Tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaukset.....	2
2.2	Tutkimusmenetelmät ja -aineisto.....	4
2.3	Kehittämistyön rakenne	4
3	PROSESSIT KEHITTÄMISEN VÄLINEENÄ	5
3.1	Mitä on kokonaisarkkitehtuuri?.....	5
3.2	Opintohallinnon prosessit osana kokonaisarkkitehtuuria	7
4	VARHAINEN PUUTTUMINEN - SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN.....	9
4.1	Varhainen puuttuminen	9
4.2	Syitä opiskelijoiden syrjäytymiseen	12
4.3	Syrjäytymisen ehkäiseminen	14
5	MOODLEN JA WINHAPRON NYKYTILA	15
5.1	Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristö	15
5.2	WINHAPro-opiskelijahallintojärjestelmä	19
5.3	Tietosuoja ja -tietoturva opiskelijahallinnossa.....	21
5.4	Tietoturvaperiaatteet osana opiskelijahallintoa	22
6	AINEISTON HANKINTA JA MENETELMÄT	24
6.1	Aineiston hankinnan kuvaus.....	24
6.2	Kehittämistyön toteuttaminen.....	25
6.3	Aineiston käsittely ja analysoinnin kuvaus.....	26
7	TULOSTEN ANALYSOINTI JA KEHITTÄMISEHDOTUS	27
7.1	Tulosten analysointi.....	27
7.2	Johtopäätökset.....	48
7.3	Kehittämisehdotus	52
7.4	Luotettavuuden arviointi.....	57
8	POHDINTAA	58
	LÄHTEET	62
	LIITTEET	

1 Tutkimuskysymykset

2 Tutkimuksen tavoitekuva

1 JOHDANTO

Kehittämistyön aihe tukee Lahden ammattikorkeakoulun (LAMK) verkkotyökalujen ja –menetelmien kehittämistä. Lahden ammattikorkeakoulun johtoryhmän 28.5.2012 kokouksessa käsitellyn Virtuaalioppimisen kehittäminen ja tuottavuusohjelmassa mainitaan, että ”LAMKin opetuksen laatua ja taloudellisuutta voidaan nostaa verkkotyökaluja ja -menetelmiä hyödyntämällä, voidaan edistää opintojen ja oppimisen ohjausta, edistymisen seurantavälineiden tehostamista sekä opiskelijoiden valmistumisen tehostamista”. Lahden ammattikorkeakoulun Hyvän oppimisen malli puolestaan määrittelee ”opintojen ja oppimisen ohjaus on pedagogisen ja muun tuen antamista opiskelijoille, niin että heidän opintonsa edistyvät ja he valmistuvat määräajassa”.

Lahden ammattikorkeakoulussa on tarve löytää reaaliaikainen tieto tai tietojärjestelmän väline, joka palvelee opintojen etenemisen seurantaan varhaisen puuttumisen näkökulmasta. Kehittämistyön aihe on tällä hetkellä ajankohtainen ja siitä saadut tutkimuksen tulokset antavat tietoa ammattikorkeakoululle, jotta opintojen keskeyttäminen saadaan vähenemään ja tutkintoon valmistuminen mahdollistuu.

LAMKissa on käytössä WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmä, josta löytyy mm. opiskelijan perustiedot, kuten läsnä- ja poissaolotiedot, opiskelijan nimi- ja yhteystiedot sekä tutkinnon suoritusaike. WinhaPro:hon tallentuvat opiskelijan opintojaksoille ilmoittautumiset, opiskelijan suoritettavat opintopisteet, arvioinnit ja arvioijat sekä projektit ja työharjoittelutiedot. Lisäksi tiedoissa näkyy suoritettavasta tutkinnosta koulutusohjelma ja suuntautumisvaihtoehtotiedot. Myös erilaisia raportteja voidaan järjestelmästä hakea tai tulostaa.

Lahden ammattikorkeakoulussa on Moodle-verkko-oppimisympäristö, josta LAMKissa käytetään nimitystä ”Reppu”, josta jäljempänä tässä kehittämistyössä käytetään nimitystä Moodle. Opiskelijat kirjautuvat opintojaksoille, lukevat luento- ja oppimismateriaaleja, palauttavat opintojaksoon kuuluvia oppimistehtäviä, suorittavat verkkotenttejä sekä käyvät verkkokeskusteluja toisten opiskelijoiden ja opettajien kesken. Tässä kehittämistyössä kartoitetaan, pyritään löytämään haastatteluissa tulleiden tulosten pohjalta saatuja tuloksia ja näiden kahden eri tietojärjestelmän hyödynnettävyys siten, että saadaan opintojen ohjaukseen reaaliaikainen väline opiskelijan opintojen edistymisen seurantaan.

Kehittäminen on tärkeä Lahden ammattikorkeakoululle, kun pyritään saamaan nopeasti tieto niistä opiskelijoista, joiden opinnot eivät etene tai jotka ovat vaarassa pudota opinnoista tai ovat jopa syrjäytymisvaarassa. Keskeisinä tavoitteina on opiskelijan opintojen etenemisprosessin uudistaminen ja kehittäminen sekä ohjaukseen sähköisten järjestelmien kautta haettavan reaaliaikainen tiedon hyödyntäminen. Hyötynä voidaan pitää kun nopea reaaliaikainen puuttuminen mahdollistaa opintojen etenemisen, jolloin tutkintoon valmistuminen mahdollistuu, keskeyttäminen tai opinnoista eroaminen vähenevät. Lisäksi on taloudellinen näkökulma ammattikorkeakoululle ja koko yhteiskunnalle kun valmistuneet opiskelijat saadaan työmarkkinoiden käyttöön.

2 KEHITTÄMISTYÖN TAVOITTEET JA RAJAUKSET

Tässä luvussa käsitellään kehittämistyön tavoitteet ja esitellään tutkimusmenetelmät, tutkimuksen rajaukset ja aineisto sekä tutkimuksen rakenne. Lisäksi kuvataan tutkimusasetelma, teoreettinen viitekehys, kaksi päätutkimuskysymystä sekä alakysymykset ja haastateltavat kohteet.

2.1 Tavoitteet, tutkimuskysymykset ja rajaukset

Kehittämistyön tavoitteena on kartoittaa varhaisen puuttumisen näkökulmasta tietoa Lahden ammattikorkeakoulun eri koulutusalojen opintojen etenemisen nykytilasta, opiskelijan ohjauksen toiminnoista ja menetelmistä. Tarkoituksena on tuoda Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristön ja WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmän yhteiskäyttöön uusia näkökulmia opintojen etenemisen prosessiin ja seurannan välineistä. Selvityksen pohjalta laaditaan kehittämis ehdotus uudistetun opintojen etenemisen prosessin näkökulmien kautta reaaliaikaisesta menetelmästä opiskelijan opintojen etenemisen seurantaan siten, että tiedotus- ja verkko-oppimisympäristön ja opiskelijahallintojärjestelmien tieto tai väline tuottaa reaaliaikaisen tiedon (liite 2).

Kehittämistyön avulla haetaan vastausta kahteen päätutkimuskysymykseen:

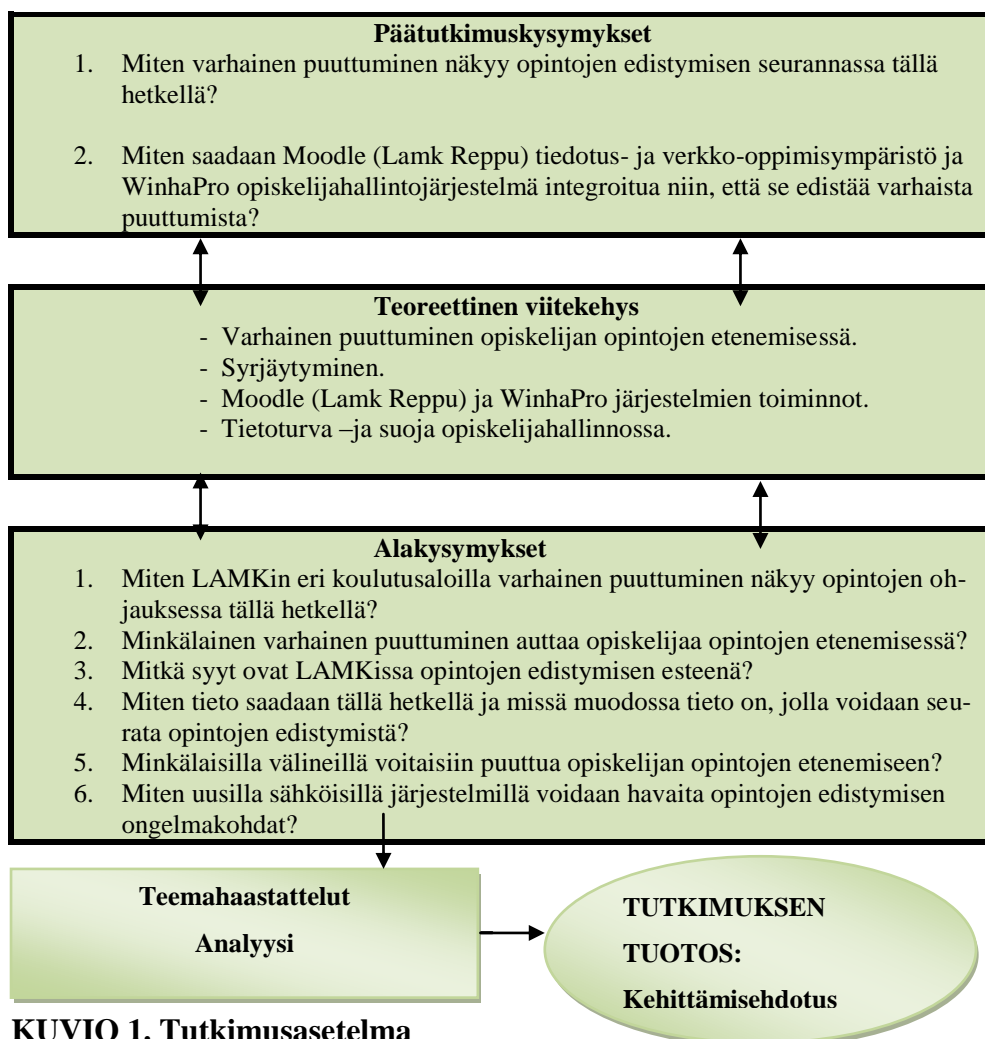
Miten varhainen puuttuminen näkyy opintojen edistymisen seurannassa tällä hetkellä?

Miten saadaan Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristö ja WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmät integroitua niin, että se edistää varhaista puuttumista?

Päätutkimuskysymyksiä pohjalta tarkastellaan seuraavia alakysymyksiä: Miten

LAMK:n eri koulutusaloilla varhainen puuttuminen näkyy opintojen ohjauksessa tällä hetkellä? Minkälainen varhainen puuttuminen auttaa opiskelijaa opintojen etenemisessä? Mitkä syyt ovat LAMK:ssa opintojen edistymisen esteenä? Miten tieto saadaan tällä hetkellä ja missä muodossa tieto on, jolla voidaan seurata opintojen edistymistä? Minkälaisilla välineillä voitaisiin puuttua opiskelijan opintojen etenemiseen? Miten uusilla sähköisillä järjestelmillä voidaan havaita opintojen edistymisen ongelmakohtat?

Tutkimus rajattiin koskemaan Lahden ammattikorkeakoulun (LAMK) Liiketalouden alan, Sosiaali- ja terveystieteiden alan, Tekniikan alan, Muotoilu- ja taideinstituutin tutoropettajia, opinto-ohjaajia, jotka hoitavat tällä hetkellä opiskelijan opintojen etenemistä ja seurantaan. Lisäksi tutkimukseen otettiin LAMK:n opetusteknologiapalveluiden että Päijät-Hämeen koulutus konsernin (PHKK) tietohallintopalveluiden henkilöstöä sekä opiskelijakunta LAMKO opiskelijatutorvastaava. Haastateltavien määrä on 18 henkilöä (kuviot 4).

KUVIO 1. Tutkimusasetelma

Kehittämistyön tutkimuksen kohteena on selvittää koulutusalojen opintojen edistymisen seurannan nykytila sekä kartoittaa opintojen ohjaukseen tarvittavia sähköisiä menetelmiä varhaisen puuttumisen tueksi. Teoreettinen viitekehys rakentuu Lahden ammattikorkeakoulun olemassa olevan opintojen etenemisen prosessin, varhaisen puuttumisen ja syrjäytymisen, Moodlen ja WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmän ympärille sekä tietoturva - ja suojanäkemyksien kautta.

2.2 Tutkimusmenetelmät ja -aineisto

Kehittämistyön tutkimus toteutetaan kvalitatiivisena, laadullisena tutkimuksena. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja kohdetta pyritään kuvaamaan kokonaisvaltaisesti. Laadullisina metodeina voidaan käyttää aineiston hankinnassa mm. teema- ja ryhmähaastatteluja, havainnointia sekä tutkimuksen yhtenä tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta. (Hirsijärvi ym. 2009, 164.)

Kehittämistyön tutkimusaineisto kerätään teemahaastatteluna, jossa LAMKin eri koulutusalojen, opiskelijateknologia palveluiden, tietohallintopalveluilta sekä LAMKO opiskelijakunnan henkilöiltä kysytään kokemuksia opintojen ohjauksen menetelmistä ja käytänteistä sekä näkökulma opiskelijahallintotietojärjestelmien toiminnoista ohjauksen välineeksi. Teemahaastattelu on lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto, jossa tyypillistä on että teema-alueet ovat tiedossa (Hirsijärvi ym. 2009, 208). Tutkimuksen haastattelurunko muodostuu alakysymyksistä ja toteutetaan yksilöhaastatteluina. Teemahaastattelujen tavoitteena on saada haastateltavan oma kuvaus tutkittavasta aiheesta ja vertaillaan ja tarkastellaan haastateltavan näkemyksiä ja kokemuksia tutkittavista kysymyksistä.

2.3 Kehittämistyön rakenne

Kehittämistyön teorian toisessa luvussa kuvataan kehittämistyön tutkimuksen tavoitteita ja rajauksia, tutkimuksen rakennetta sekä esitellään tutkimusasetelma. Kolmannessa luvussa tarkastellaan kokonaisarkkitehtuuria ja opintohallinnon prosesseja. Neljännessä ja viidennessä luvussa kuvataan varhaisen puuttumisen ja syrjäytymiseen liittyviä näkökulmia, Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristön ja WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmän toimintojen nykytila. Lisäksi tarkastellaan tietosuoja- ja

turvanäkökulmia. Kuudennessa luvussa kuvataan tutkimuksen aineiston hankinnan kuvaus ja menetelmät. Seitsemännessä luvussa käsitellään tulosten analysointi, johtopäätökset ja kehittämisehdotus. Lisäksi tuodaan esille tutkimuksen, luotettavuus, validiteetti. Kahdeksannessa luvussa on loppupäätelmä, pohdinta.

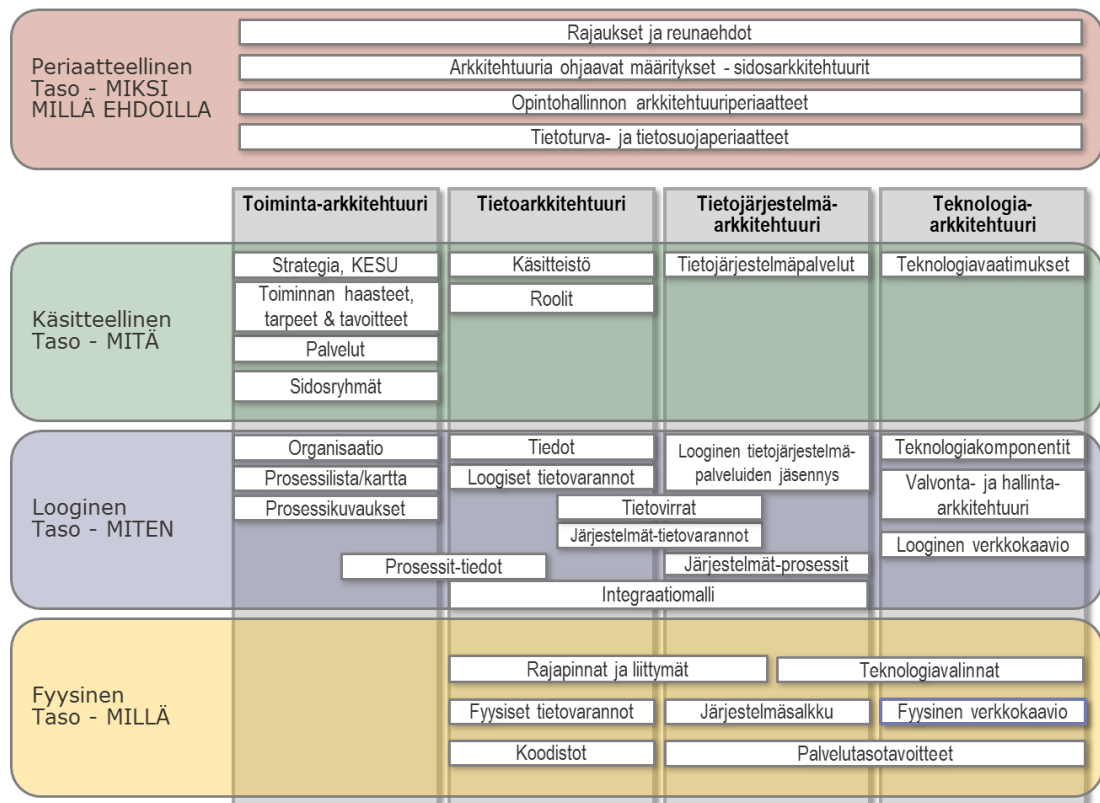
3 PROSESSIT KEHITTÄMISEN VÄLINEENÄ

Tässä luvussa esitellään kokonaisarkkitehtuuria koulutusorganisaation näkökulmasta ja miten opintohallinnon pääprosessit sekä opintojen etenemisen prosessit ovat osana kokonaisarkkitehtuuria. Kuvataan opintojen etenemisen prosessin nykytila, toimijat, toiminnan ja prosessin etenemisen tasolla.

3.1 Mitä on kokonaisarkkitehtuuri?

Tietojärjestelmien integroinnilla ja koko tietohallinnon kokonaisarkkitehtuurilla on merkitys organisaation prosessien, tietojärjestelmien, tiedon, tietovirtojen ja tietovarantojen liikkuvuudessa, käytettävyydessä ja toiminnoissa. Kokonaisarkkitehtuuri määritellään että se on dokumentoitu kokonaiskuvaus organisaation nyky- ja tavoitetilasta. Se on myös keino johtaa ja toteuttaa hallittuja, suunniteltuja muutoksia siirryttäessä nykytilasta kohti tavoitetilaa. (Kartturi menetelmäopas 2011,16, JHS 179.)

Päijät-Hämeen koulutus konsernin (PHKK) kokonaisarkkitehtuuri pohjautuu (kuva 1) korkeakoulusektorin Kartturi arkkitehtuurimalliin. (Kartturi menetelmäopas 2011,16). Tietohallinto hallinnoi PHKK:ssa kokonaisarkkitehtuuria ja tietojärjestelmiä sen liikelaitoksissa, kuten Lahden ammattikorkeakoulussa. Kokonaisarkkitehtuurilla on keskeinen ja tärkeä merkitys konsernin liikelaitoksissa, kuten Lahden ammattikorkeakoulun eri tietojärjestelmien rajapintoihin, tietovirtoihin, tiedon kuvaamiseen sekä prosessitoiminnan tasoihin. (LAMK kokonaisarkkitehtuuri, 2012.)

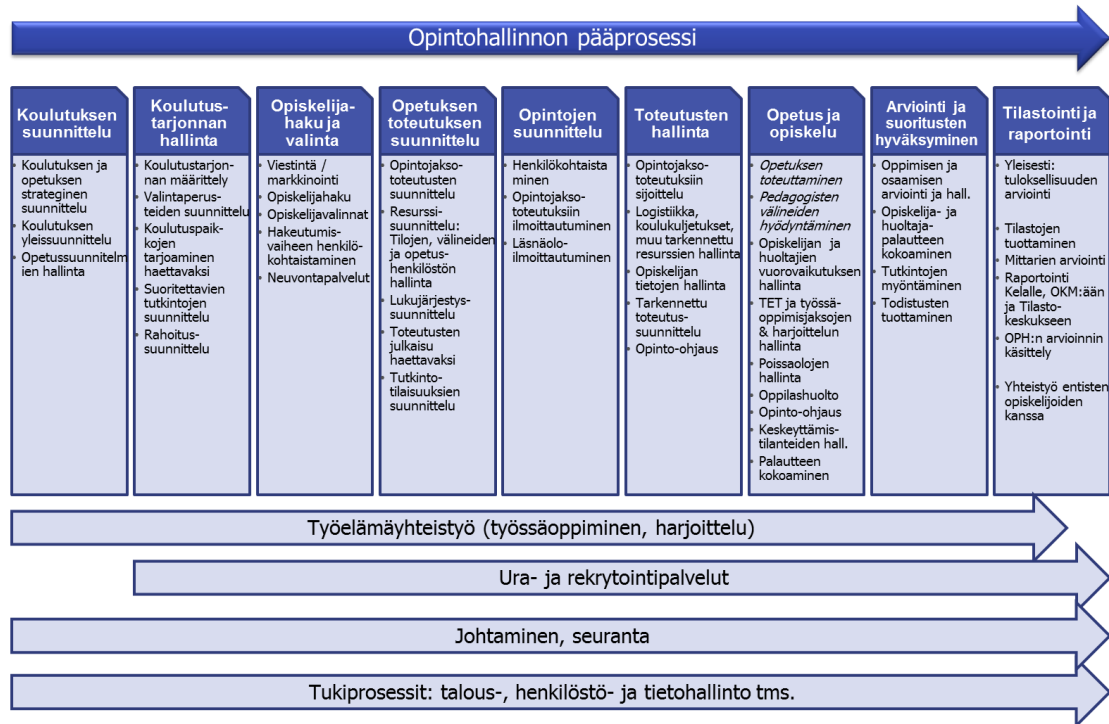
KUVA 1. Kartturi-arkkitehtuurimalli. Kansallisen opintohallinnon kokonaisarkkitehtuurikehys. (Kartturi menetelmäopas 2011, 16)

Arkkitehtuurikehityksen malleina ovat toiminta-arkkitehtuuri, tietoarkkitehtuuri, tietojärjestelmäarkkitehtuuri sekä teknologia-arkkitehtuurinäkökohdat. Toiminta-arkkitehtuurinäkökulman kautta kuvataan käsiteltävän ratkaisun toiminnallinen ympäristö ja sen keskeisimmät ratkaisuun vaikuttavat tekijät mm. toiminnan strategia, sidosryhmät sekä siinä kuvataan prosessikartat ja prosessikuvaukset sekä palvelut. Tietoarkkitehtuurinäkökulma huolehtii tiedon jäsentyneestä ja yhdenmukaisesta käsitteilystä eri tietojärjestelmissä ja ratkaisuissa. Tietoarkkitehtuurinäkökulmaan sisältyvät käsittemallin, tietomallin ja loogisten ja fyysisten tietovarantojen kuvaukset.

Tietojärjestelmäarkkitehtuurin tehtävänä puolestaan on jäsentää tietojärjestelmäpalvelut - ja komponentit loogisiin ja fyysisiin, hallittaviin kokonaisuuksiin. Järjestelmäprosessit, rajapinnat ja liittymät sekä opintohallinnon tietojärjestelmät kuvataan ja prosessoidaan tässä osiossa. Teknologia-arkkitehtuurin osakuvauksiin kuuluvat mm. teknologiavaatimukset, valvonta ja hallinta-arkkitehtuuri sekä palvelutasotavoitteet (LAMK kokonaisarkkitehtuuri, 2012). Tavoitteina kokonaisarkkitehtuurityössä on tietohallintolain vaatimusten täytyminen, toiminnan muutosten toteuttaminen nykyistä nopeammin tietojärjestelmiin ja palveluihin sekä tavoitteena on yhtenäinen kuvaustapa organisaation IT-ympäristöstä, toiminnan tavoitteille ja tarpeille.

3.2 Opintohallinnon prosessit osana kokonaisarkkitehtuuria

Kokonaisarkkitehtuurikuvauksissa opintohallinnon toiminnot on prosessoitu ja jaoteltu pääprosesseihin (kuva 2), joihin kuuluvat oleellisesti opintojen ohjaus, opetus- ja opiskelu, oppimisen arviointi ja tilastolliset ja raportoinnin osa-alueet.

KUVA 2. Opintohallinnon pääprosessin kuvaus. (OKM, 2012, 5)

Pääprosessit ulottuvat opintojen suunnittelusta ja opiskelijan opintojen aloittamisesta aina opiskelijan opintojen suorittamiseen ja arviointiin, jossa eri toimijat tuottavat ja omalla toiminnallaan edesauttavat tarvittavan lopputuloksen syntymisen. Pääprosesseihin kuuluu koko prosessialueen kulkevat erilaiset tukiprosessit, kuten johtamisen, seurannan, tietohallinto, talous- ja henkilöstöalueet.

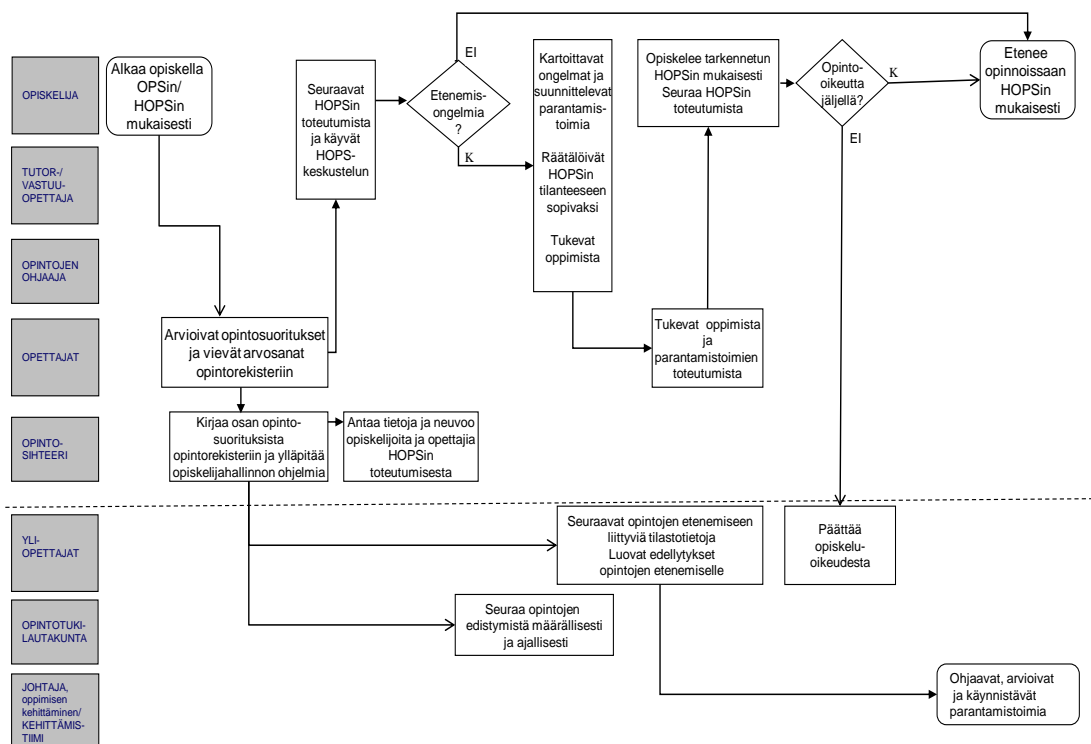
Tarkemmalla toiminnan tasolla pääprosessit kuvataan ja prosessoidaan yksityiskohtaisesti kunkin prosessin toiminnan tasolle, kuten kuvio 2 kuvaa voimassa olevan opiskelijan opintojen etenemisprosessin. (LAMK koulutuksen osa-prosessit, 2012). Prosessikuvaustaso kuuluu kokonaisarkkitehtuurikuvauksessa toiminta-arkkitehtuuri alueeseen ja sen loogiseen tasoon.

Opintojen etenemisen tämän hetkinen prosessi kohdentuu pääprosessien kokonaisuuteen opiskelijavalinta- ja hakuprosessista alkaen aina opiskelijan opintojen suunnitteluun ja toteutukseen, lopuksi opintojakson arviointiin asti. Opintojen suunnittelukoh-

dassa opiskelijan ilmoittautuminen opintojaksototeutuksiin on tieto siitä, että opiskelijalla opinnot etenevät ja että opiskelija on ollut aktiivisena tietojärjestelmien käyttäjänä. Opintohallinnon pääprosessin kokonaisuuksissa opiskelijan opintojen ohjaus ja neuvontapalveluiden tarkoituksena on tukea opiskelijaa opintojen eri vaiheissa ja antaa ratkaisumalleja opintojen edistymiseen. Arviointi- ja suoritusten hyväksymisen toimenpiteet tuottavat tietoa opiskelijan opintojen suorittamisesta ja etenemisestä sekä tuovat prosessin alatasolle näkyväksi opiskelijan opintojen etenemisen prosessissa eri toimijoiden työtehtävinä (kuvio 2), kuten esimerkiksi opettaja arvioi ja kirjaa opintojaksosuorituksen opiskelijan opintosuoritusrekisteriin.

OPINTOJEN ETENEMINEN (NUORET)

Hyväksytty LAMKin johtotiimissä 12.1.2010

KUVIO 2. Opintojen eteneminen (LAMK koulutuksen osaprosessit, 2012)

Opintojen etenemisen prosessi antaa tavoitetilan, jossa on määritelty prosessin toimijat ja prosessin eteneminen. Prosessin eri vaiheissa tutor- ja vastuupettaja, opinto-ohjaajat, opettajat, opintosihteerit, yliopettajat toimijoina puuttuvat opiskelijan opintojen etenemiseen oman roolinsa mukaisella tavalla, jossa opiskelijalla itsellään tulee olla myös aktiivinen rooli omista opinnoistaan. Opiskelijan opintojen etenemistä voidaan seurata nykyhetkellä opintopistemäärällisesti ja ajallisesti siinä vaiheessa kun WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmään on kirjattu opiskelijan suorittamat opintojaksosten opintopistemäärät ja arviointi.

Opintojen etenemisen seuranta tulee kuitenkin ulottua ennen opiskelijan varsinaisia opintojaksojen suorittamisen arviointeja. Tällä hetkellä on suuri tarve löytää jo ennen opiskelijan opintojaksojen arviointeja ne opiskelijat, jotka eivät etene opinnoissaan, jäänyt mahdollisesti opintojaksotehtäviä kesken tai suorittamatta, opintojaksoille ei ole ilmoittauduttu tai osallistuttu lainkaan. Tässä kehittämistyössä kyseiseen opintojen etenemisen prosessiin pyritään hakemaan tietoa, jotta voidaan opiskelijan opintojen varhaiseen puuttumiseen löytää toimintatapoja ja käytänteitä ja saada opiskelijan opinnot etenemään tutkintotavoitteisesti.

4 VARHAINEN PUUTTUMINEN - SYRJÄYTYMISEN EHKÄISEMINEN

Tässä luvussa tuodaan esille varhaisen puuttumisen näkökulmia nuorten lähtökohdista, syitä opiskelijan syrjäytymiseen ja syrjäytymisen ehkäisemisen toimintoja. Syrjäytymisen syitä voivat olla koulunkäyntiin että koulutuksen puuttumiseen liittyviä syitä.

4.1 Varhainen puuttuminen

Varhaisella puuttumisella tarkoitetaan toimintaa, joka on ennaltaehkäisevää, ja jolla estetään henkilön syrjäytyminen yhteiskunnasta ja sen edellyttämistä normaali toiminnasta. Huhtanen (2004, 45) toteaa; ”Varhaisella puuttumisella on kaksi ulottuvuutta, toisaalta sillä pyritään ennakolta ehkäisemään ongelmien synty ja toisaalta se on korvaavaa toimintaa.”

Varhaisen puuttumisen tutkimuksia Suomessa on tehty eri koulutustasoille erityisesti peruskoulun ja lukion lasten ja nuorten syrjäytymisestä sekä joitakin tutkimuksia ammatillisen koulutuksen näkökulmasta. Ammattikorkeakouluista varhaisen puuttumisen tutkimuksia ei ole kovinkaan paljoa. Ammattikorkeakoulut käynnistettiin Suomessa vuonna 1991 ja ensimmäiset ammattikorkeakoulut vakinaistettiin vuonna 1996 joten ammattikorkeakouluhistoria on vielä varsin nuori, vasta 20-vuotias.

Viime aikoina on varhainen puuttuminen ja nuorten syrjäytyminen herättänyt paljon keskustelua sekä lehdistössä, tiedotusvälineissä että sosiaalisessa mediassa. Artikkeleissa ”Varhainen puuttuminen voi pelastaa paljon” yleislääketieteen erikoislääkäri Tarja Nylund mainitsee, että nuorten syrjäytymisen isoin riski on se, että nuori ei pys-

ty hankkimaan koulutusta tai työpaikkaa. Nylund mainitsee, että nuorten tukeminen on moni ammatillista yhteistyötä eri tahojen kanssa. Samassa artikkelissa yhteisöterveyden ylilääkäri Kristina Kuntun mukaan opiskelukykyä pitää tukea, johon kuuluvat opiskelijan omat voimavarat, opiskelutaito, opetustoiminta ja opiskeluympäristö. Opiskelukyvyn tukeminen on ylilääkäri Kuntun mukaan tärkeää nuorten syrjäytymisen estämiseksi. (Seppänen 2013, 1.)

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen (Kunttu & Pesonen 2012, 79) mukaan ammattikorkeakouluopiskelijoista noin 13 prosenttia kärsii uupumuksesta ja yliopisto-opiskelijoista 12 %. Psykologian professori Katariina Salmela-Aro mainitsee artikkelissa, että ”Opiskelijan uupumus saattaa suistaa opiskelijan negatiiviseen kierteeseen, joka voi johtaa syrjäytymiseen”. Uupumuksen syitä terveystutkimuksen mukaan ovat opintojen työmäärään hukkuminen, ihmissuhteet, huonosti nukkuminen, opiskeluasioista murehtiminen vapaa-aikana ja haluttomuus opinnoissa. Professori Salmela-Aro painottaa, että ensimmäinen opiskeluvuosi on opiskelijan uupumuksen torjunnassa tärkein. Korkeakouluissa ensiarvoisen tärkeitä ovat opintojen alussa ryhmähengen ja yhteisöllisen toiminnan luominen. (Arkimies 2012, 4.)

Aikuisopiskelijoiden kohdalla puolestaan opiskelujen viivästymisen, opintojen eteneminen ja opintojen keskeyttämisen taustalla saattavat olla työn, perheen ja opiskelun yhteensovittamisen ongelmat. Liika kuormittavuus opinnoissa, etätehtävien liian suuri määrä, aikatauluttamisen vaikeus tai äkilliset ennakoimattomat henkilökohtaiset asiat, sairaus, työmatkat ja perheen arjen tuomat ongelmat ovat haasteellisia tekijöitä, jolloin opiskelija harkitsee opintojensa jatkamista. Opintojen edistymisen seuranta tulee tehdä säännöllisin väliajoin, jolloin voidaan havaita yksittäisen opiskelijan tuen tarve ja näin mahdollistuu opintojen varhainen puuttuminen.

Oman aikuisopiskelijahistoriani aikana opiskelijaryhmässä, jossa opiskelin työn ohella, havaitsin opintojen ensimmäisenä syksynä joidenkin opiskelijoiden kohdalla opintojen etenemisessä hankaluutta kuten, oppimistehtävät saattoivat jäädä suorittamatta, ajallisesti opiskelun ja työn sovittaminen eivät onnistuneet työmatkojen tai muun kiireen vuoksi. Opiskelun ajateltiin olevan helppo toteuttaa työn ohessa eikä ajateltu opintojen kuormittavuutta, jolloin opinnot kasaantuivat ja vaikuttivat osaltaan opiskelumotivaatioon. Lisäksi opiskelijalla ei ollut rohkeutta tulla kysymään aineen opettajalta, opintojenohjaajalta tai tutoropettajalta neuvoa tai ohjausta menetelmistä ja käy-

tänteistä tai oppimistehtävien lisääjasta, jotta opinnot olisi saatu etenemään ajallaan. Valitettavan usea näistä opiskelijatovereistani lopetti opintonsa ensimmäisen lukukauden lopussa.

Opiskelijan poissaolevaksi ilmoittautuminen on todettu tuovan opiskelijan opintojen etenemiseen haasteita. Ammattikorkeakoululain 6. luvun 24 §:n mukaan opiskelija voi olla kaksi lukuvuotta poissaolevana opiskelijana opinnoistaan. Opiskelijalle oman henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatiminen opinnoista poissaolon jälkeen on haasteellinen tehtävä (Helander & Seinä; Olkinuora 2002, 9), joka vaatii suunnittelua sekä opiskelijalta itseltään ja ammattikorkeakoulun ohjaushenkilöstöltä, jotta opinnot saadaan etenemään ja tutkinto suoritettua loppuun. Opiskelijan poissaolon jälkeen ongelmina opintojen etenemisessä voivat olla että opinnot ja opintojaksot eivät ole enää koulutusohjelman tarjonnassa, ja tästä syystä on löydettävä keinoja, jotta opiskelija saa suoritettua opinnot tehokkaasti loppuun opiskelijan opintopolun eri vaiheissa. Oppimisen edistämiseksi on tärkeintä opiskelijan oma motivaatio ja halu käydä käsiksi opiskeltavaan asiaan (Kokko & Kolehmainen, 2002, 8).

Ammattikorkeakouluissa opintojen edistymistä seurataan myös niiden opiskelijoiden kohdalla jotka saavat opintotukea. Lähinnä nämä opiskelijat ovat päiväopiskelijoita. Opintojen edistymisen seurannan toteuttavat yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen (KELA) ja korkeakoulujen opintotukilautakunnat. Ammattikorkeakoulut toimittavat tiedot opintojen edistymisestä opintopistemäärinä, jotka opiskelija on suorittanut ja ne on arvioitu. Tämä seurantamuoto on varsin tehokas opiskelija saada tietoiseksi opintojen etenemisen tilasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä 2010:9 oletetaan että seurannan ulkopuolella jää merkittävä osa korkeakouluopiskelijoista, jotka saavat epäsäännöllisesti opintotukea ja joiden opintojen edistymisestä ei ole riittävästi tietoa. Näitä opiskelijaryhmiä ovat mm. opintonsa keskeyttäneet, opiskelupaikkaa vaihtaneet, ne jotka ovat nostaneet vain yhden kuukauden opintotukea edellisen lukuvuoden aikana. Tämä seuranta tieto ei ole reaaliaikaista tietoa vaan opintopistemäärien seuranta-tiedot ovat jo suoritettuja opintopistemääriä, jolloin opintojen edistymiseen voidaan puuttua vasta jopa puolivuotta liian myöhään. Opiskelijan opinnot saattavat olla hyvinkin paljon jäljessä oman henkilökohtaisen opetussuunnitelman mukaisista opinnoista.

Opintojen varhainen puuttuminen voi edesauttaa ongelmien ratkaisun löytymistä varhaisessa vaiheessa ja sitä kautta löytää oikea opintopolku opiskelijan kohdalla. Varhaisella puuttumisella on yhteiskunnallinen merkitys kansantaloudellisesti kuin yksittäisen opiskelijan sekä koulutusorganisaation kannalta, kuten tulevien vuosien yksilön omana että yhteiskunnallisena hyvinvointina. Eri yhteyksissä puhutaan opintojen ohjauksen tärkeästä tehtävästä. Lerkkanen tuo väitöskirjassaan esille, että ammattikorkeakoulujen opintojen ohjauksen kehittämisen tarpeina tulee olla opintojen ohjauksen kehittäminen ja ohjauspalveluiden selkeämpi määrittely. Lisäksi opiskelijan henkilökohtainen sitouttamien opintoihin niin, että elinkeinoelämä huomioidaan. Ammattikorkeakoulujen ohjaushenkilöstön koulutuksen kehittäminen antaa valmiudet opintojenohjauksen laadun parantamiseen. (Helander & Seinä 2002; Lerkkanen, 80.) Tietojärjestelmien tekniset ratkaisut ovat niitä työkaluja, joilla päästään tiedon seulonnan avulla hakemaan tietoa opintojen edistymisen ongelmakohtiin ja opintojen ohjauksellisilla keinoilla selvitetään syyt ja opintojen esteet.

4.2 Syitä opiskelijoiden syrjäytymiseen

Nuorten syrjäytyminen on nähty perinteisesti etenevän vaiheittain kuten Takala (1992, 38) näkee nuorten syrjäytymisprosessissa erilaisia vaiheita, joita voivat olla vaikeudet kotona ja koulussa, koulun keskeyttäminen tai sosiaalisessa toimintaympäristössä. Äärimmäisissä tapauksissa voi olla työn vieroksunta, huono työmarkkina-asema tai eristäytyminen yhteiskunnasta.

Lämsä (2009, 37) näkee syrjäytymisen muutosprosessina elämänhallinnan sekä syrjäytymisen välillä. Syrjäytymisvaara voi liittyä oman elämänhallinnan puutteeseen tai avuttomuuteen, joka voidaan nähdä kyvyttömyyteen hallita riskejä erilaisissa elämäntilanteissa. Syrjäytymisen prosessin horisontaaleina syrjäytymisen Kuula (2000, 39) jaottelee Jyrkämän (1986) jaottelun mukaisesti koulutuksellisiin, työmarkkinallisiin ja sosiaalisiin syrjäytymisen ulottuvuuksiin. Koulutuksellisiin liittyvää syrjäytymistä määritellään olevan kahden laista, koulutuksen puuttumiseen liittyvänä syrjäytymisenä sekä koulun käyntiin liittyvänä syrjäytymisenä. Näitä voivat olla opintojen etenemiseen tai opintojen keskeyttämiseen aiheutuvia ongelmia. Opiskelijan elämässä hänen itsenäistyminen, vastuunotto omasta elämästä tai erilaiset elämän tilanteet voivat olla nuorelle ylitsepääsemättömiä asioita, jotka voivat olla myös syrjäytymisen laukaisevia tekijöitä koulusta, kaveripiiristä ja työelämästä. Toisaalta Lämsä (2009, 40) tuo näke-

myksensä, että syrjäytymisestä keskusteltaessa tulisi puhua syrjäytymisvaarasta eikä niinkään syrjäytyneisyydestä.

OECD-maiden vuotuisessa koulutusvertailussa todetaan, että Suomessa syrjäytyminen olevan muita maita hitaampaa. Euroopan Unionissa ollaan huolissaan koulupudokkaiden ja erityisesti niistä nuorista, jotka eivät ole töissä eivätkä koulutuksessa. Myös muissa OECD-maissa todetaan tutkimuksen mukaan edellä mainittujen nuorten osuus olevan nousussa. Koulutusvertailututkimuksen mukaan Suomessa todettiin koulupudokkaita nuoria vuonna 2011 olevan 12 prosenttia 15–29 vuotiaista, kun puolestaan OECD-maiden keskiarvoprosentti on 16. (Education, Indicators, Focus, 2013.)

Opiskelumotivaatiolla on todettu olevan vaikutuksensa, jolloin se saattaa ilmetä huonona opiskeluna, kiinnostuksen puutteena opiskelua kohtaan. Seinä (2001, 21) mainitsee, että ensimmäinen opiskeluvuosi on erityisesti tärkeä niiden opiskelijoiden kohdalla, joiden tavoitetietoisuus on heikko, koulutusyksikkö on mahdollisesti valittu sattumanvaraisesti tai opiskeluedellytykset ovat muuten heikkoja. Korkeakouluopiskelijalle opiskelupaikka on usein kotikunnan ulkopuolella, jolloin nuori mahdollisesti muuttaa ensimmäisen kerran itsenäiseen elämään. Kaveripiiri muuttuu ja vastuu omasta itsestä, taloudesta, opiskelusta tulee nuorelle konkreettisesti näkyväksi. Nuoren elämässä saattaa olla tekijöitä, jolloin itsenäisen elämän tuoma vapaus muuttuu negatiiviseksi vaikkapa oman elämänrytmin löytymisessä opiskelun, vapaa-ajan, työssäkäynnin kohdalla, jolloin opiskelija ei itse hahmota omaa kuormittavuutta koulutehtävien ja opiskelun vaatimalla tavalla. Näistä syistä opiskelu ei ehkä enää kiinnosta, oppimistehtävät saattavat kasaantua tai jäädä suorittamatta, jolloin opinnot viivästyvät. Ystäväpiiri muuttuu tai opiskelijalla ei ole sosiaalista kanssakäymistä, jolloin syrjäytyminen ja passiivisuus voivat lisääntyä. Usein puhutaankin oman elämänhallinnan puutteesta, joka vaikuttaa yksilön elämään ja joka on todettu (Lämsä 2009, 37) olevan keskeinen tekijä syrjäytymisvaarana tai syrjäytymisen laukaisevana tekijänä. Elämänhallintataitoja tuleekin vahvistaa nuorten eri elämän tilanteissa, joilla on vaikutukset hyvinvointiin, työ- ja toimintakykyisyyteen ja nuoren normaaliin elämään. Nämä osa-alueet ovat niitä perustarpeita, joiden puuttuminen esimerkiksi työttömyyden, sosiaalisten suhteiden puute, koulutuksesta jääminen ulkopuolelle peruskoulun tai lukion jälkeen, koulutuksen keskeyttäminen voivat olla tekijöitä jolloin nuori voi ajautua yhteiskunnan ulkopuolella vääränlaiseen elämäntilanteeseen.

Korkeakouluopiskelijoiden opintojen pitkittymisen on useita eri syitä, kuten Seinä (2001, 15) mainitse olevan opiskelijoiden työssäkäynti, varusmiespalvelus, opetuksen yhteisöön liittyvät tekijät, opetukseen ja oppimiseen liittyvät seikat, aktiivinen osallistuminen erilaisiin järjestötoimintoihin ja sairaudet. Ammattikorkeakouluissa opintoja hidastavina tekijöinä puolestaan Jaatinen & Lähde (2005, 89) mukaan pidetään opiskelijoiden vääränlaiset odotukset opetusmenetelmistä, aikatauluista ja opintojen kuormittavuudesta sekä osaltaan opintojen valinnaisuus tai tutoroinnin riittämättömyys. Opintojen pitkittyminen aiheuttaa kustannuksia yksilötasolle, korkeakoululle sekä yhteiskunnalle.

Ammattikorkeakouluissa opiskelijan opintojen keskeyttämistä voidaankin vähentää Seinän (2001, 28) mukaan tutoroinnin kehittämisellä, opiskelijoiden ammattiin sitouttamisella heti opintojen alussa. Opintojen etenemisen seurannan tehostaminen ja aidon asiakaslähtöisyyden näkyminen opetustarjonnan suunnittelussa tuo tuloksia (Jaatinen & Lähde 2005, 100) sekä opintojenohjaukseen ja opetusresursseihin panostaminen etenkin opintojen alkuvaiheessa voidaan pitää keskeyttämisen vähentävinä tekijöinä (Seinä 2001, 50). Nämä edellä mainitut seikat ovat ajankohtaisia asioita vielä tälläkin hetkellä korkeakoulusektorilla. Tosin on tärkeä saada opiskelija itse myös näkemään ja huomaamaan oma vastuunsa opintojen etenemisestä (Kokko & Kolehmainen 2002, 55).

4.3 Syrjäytymisen ehkäiseminen

Syrjäytymisen todetaan olevan kasvava ongelma tulevaisuudessa. Suomen Tasavallan presidentti Sauli Niinistö on ilmaissut huolensa nuorten syrjäytymisestä, joka on nykypäivänä todellista ja johon tulee tarttua. Presidentti mainitsee, että ”nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä tarvitaan jokaisen aikuisen osallistumista ja aivan tavalliset asiat voivat ehkäistä nuoren syrjäytymisen” (Uutiset 2012; Tiedote 32/2012).

Valtakunnallisella tasolla on huomioitu monissa yhteyksissä syrjäytymistä ehkäisevät toimenpiteet, kuten Sosiaali- ja terveysministeriön koordinoima Syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävä poikkihallinnollinen toimenpideohjelma vuosille 2011–2015. Sen toimenpiteinä on saattaa pysyvä toimintamalli yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, joka keskeisesti ottaa huomioon ihmisten hyvinvointiin, terveyteen ja syrjäytymiseen liittyvät seikat. Kyseisessä toimenpideohjelmassa on eri teemoja

mm. ehkäistä työstä ja työmarkkinoilta syrjäytymistä tai vähentää lasten ja nuorten syrjäytymistä. Syrjäytymisen ehkäisemisen keinoja on tuotu myös esille Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä (mts. 2004:7). Usealla nuorella ei välttämättä ole turvallista aikuista lähellä tai aikuisen mallia kotonaan (mts. 2004:7, 68) tukemassa nuoren kasvua. Tukihenkilötoiminta onkin yksi keino syrjäytymisvaarassa olevan nuoren pitkäkestoisen aikuiskontaktin luomiseen ja sitä kautta luomaan myönteistä ilmapiiriä ja tukiverkostoa nuoren arkeen.

Erilaisilla kuntoutusmenetelmillä voidaan vaikuttaa syrjäytyneen kohdalla myönteisyyden vaikuttamiseen kuten, vastuun kasvattamiseen, kouluarvojen korostamiseen, harrastusten ja elämänhalun vahvistamiseen tai käsitykseen nuoren omiin kykyihin opiskelun ja työn suhteen (mts. 2004:7, 73–74). Niille nuorille, joilla ei ole kiinnostusta koulunkäyntiin on tehostetun oppilaanohjauksen ja ammatinvalinnan ohjauksen jo yläasteella todettu tärkeiksi syrjäytymistä ehkäiseviksi tekijöiksi nuoren jatkotulevaisuutta, kuten esimerkiksi ammatillista koulutusta ajatellen. Työharjoittelulla on todettu olevan hyviä kokemuksia nuoren motivaation kohottavana tekijänä (mts. 2004:7, 75). Työharjoittelussa oleva nuori voi harjoitella normaalia säännöllistä päivärytmiä, joka usein syrjäytyneeltä nuorelta puuttuu, koska kontakteja tai muita sosiaalisia yhteyksiä nuorella ei välttämättä ole. Näissä edellä mainituissa toimenpideohjelmassa on paneuduttu enemmän nuorten syrjäytymiseen. Tässä kehittämistyössä on tarkoitus löytää tietoa ammattikorkeakoulussa opiskelevan opintojen etenemisen esteiden havaitsemiseen varhaisen puuttumisen kautta.

5 MOODLEN JA WINHAPRON NYKYTILA

Opiskelijahallinnon arkipäivän toiminnoissa erilaiset opiskelijahallinnon tietojärjestelmät ovat keskeisiä välineitä todentaa opiskelijan opintojen eteneminen. Tässä luvussa tarkastellaan Lahden ammattikorkeakoulussa käytettävien kahden opiskelijahallinnon tietojärjestelmän toimintoja opintojen etenemisen seurannassa.

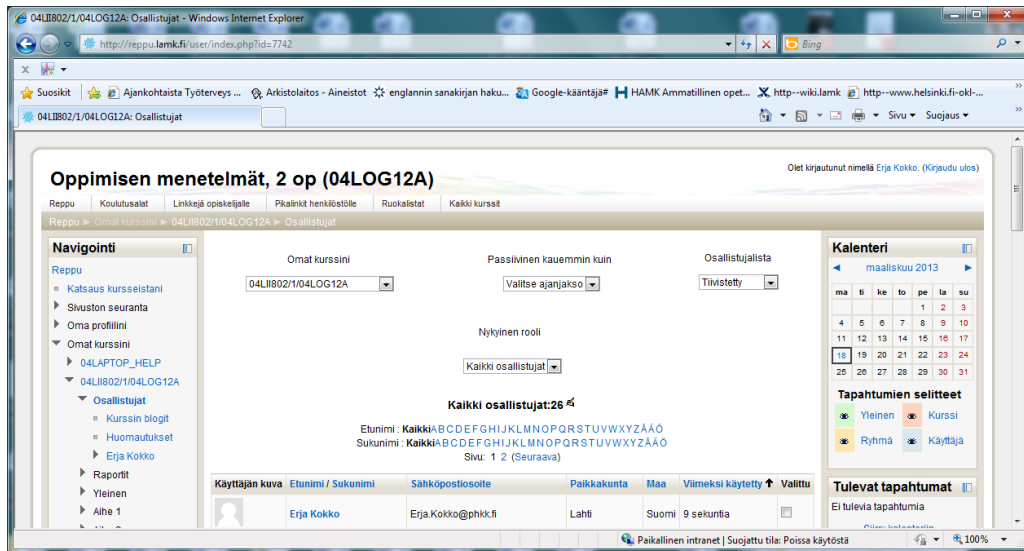
5.1 Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristö

Lahden ammattikorkeakoulussa, Päijät-Hämeen koulutus konsernissa tietojärjestelmät on hankittu eri aikakausina ja ne perustuvat eri ohjelmointikieliin sekä käyttävät hy-

väkseen erilaisia käyttöjärjestelmiä ja tuottavat toisistaan poikkeavia toimintoja. Näistä johtuen tietojärjestelmien ja sovellusten integrointi on haasteellinen ja ajankohtainen aihe. Lahden ammattikorkeakoulussa on käytössä Moodle-verkko-oppimisympäristö, josta käytetään nimitystä Reppu-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristö, jäljempänä tässä opinnäytetyössä käytetään nimitystä Moodle. Yleisesti tiedotus- ja verkko-oppimisympäristöllä tarkoitetaan tilaa, paikkaa, yhteisöä tai toimintakäytäntöä, jonka tarkoituksena on edistää oppimista. Moodle on avoimeen lähdekoodiin ja PHP – ja SQL –kieliin perustuva open source –ohjelmisto ja se toimii eri käyttöjärjestelmissä, kuten esimerkiksi Windows käyttöjärjestelmässä (Moodle 2012). Moodle on verkko-oppimisympäristö, jossa opettaja voi tuottaa informaatiota, opintojakso- ja luentomateriaaleja, tehtävänantoja ja keskustelualueita opiskelijan käyttöön. Moodlesta löytyy erilaisia sosiaalisen median työkaluja, kuten blogi- ja wiki. Opiskelijalla on mahdollisuus tehdä etäoppimistehtäviä ja palauttaa niitä, kommentoida tai käydä kirjallista keskustelua ajasta ja paikasta riippumatta. Verkko-oppimisympäristössä tieto säilyy, jonka opiskelija tai opettaja on sinne tallentanut, esimerkiksi oppimistehtävät ja opintojakso materiaalit opintojakson päättymiseen asti. Verkko-oppimisympäristö auttaa sovellusten, linkkien ja materiaalien kokoamisessa, mutta vaatii kuitenkin etukäteissuunnittelua pedagogisista lähtökohdista. (Kalliala & Toikkanen 2009, 12.)

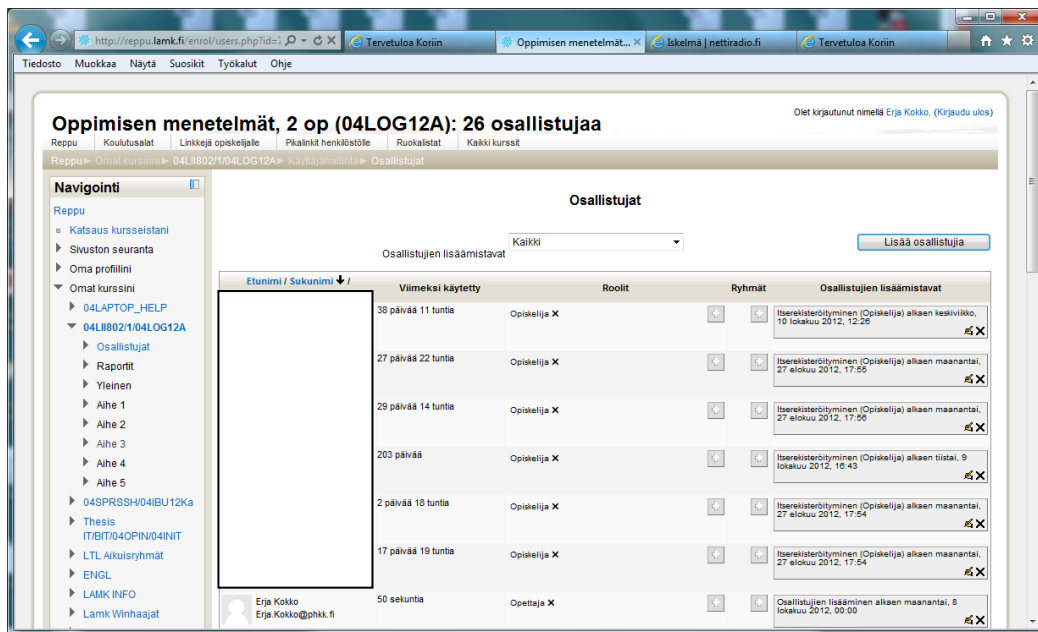
Lahden ammattikorkeakoulussa opiskelijat, opettajat ja henkilökunta saavat AD-verkkotunnuksen ja salasanan, joilla kirjautuminen tapahtuu aluksi LAMKin Windows verkkoon sekä samoilla tunnuksilla kirjautuminen tapahtuu Moodleen että WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmään. Lisäksi käytetään samaa AD-tunnusta kirjautuessaan opiskelijasähköpostiin. Opiskelijat valitsevat Moodlesta opintojaksoja, joilla he opiskelevat ja joihin opettajat ovat antaneet heille avaintunnuksen jolla rekisteröityvät opintojakson opiskelijaksi. (LAMK, 2012.)

Tällä hetkellä reaaliaikainen tieto on opiskelijahallinto järjestelmien kautta löydettävissä, mutta sitä ei vielä ole helposti saatavissa ja yhdistettävissä automatisoidulla toiminnalla. Tieto tulee hakea, seuloa ennen loppukäyttöä. Opiskelijan opiskelua voidaan seurata Moodlesta siinä vaiheessa, kun opiskelija on kirjautunut Moodlen opintojaksolle. Opettajalla on mahdollista seurata opiskelijan läsnäoloa opintojaksolla (kuva 3) kohdan *viimeksi käytetty* kohdasta, jossa näkyy aikatieto opiskelijan käynnistä kyseisellä opintojaksolla.

KUVA 3. Moodle opintojaksonäkymä (LAMK Reppu, 2012)

Opintojakson tiedoista (kuva 4) opettaja voi seurata näkymästä opiskelijan ensimmäinen kirjautumishistoriaa ja viimeksi sivustolla käyntiä.

KUVA 4. Moodle opintojaksonäkymä (LAMK Reppu, 2012)

Erialaisten lokitetietojen kautta voidaan seurata opiskelijan käyntiä Moodlen opintojakso sivustoilla. Lokitetietoja dokumentoidaan (kuva 5) kun organisaation verkossa, järjestelmistä tai ympäristössä on käyttäjä kirjautunut tai käynyt.

The screenshot shows the Moodle LAMK Reppu interface. The main content area displays a log for the course 'Testikurssi: Kaikki osallistujat, torstai, 15 elokuu 2013'. The log is filtered by course, date, and activity type. The table below shows the log entries:

Aika	IP-osoite	Koko nimi	Tapahtuma	Tiedot
to 15 elokuu 2013, 16:28	193.166.67.10	Jenni Meriläinen	course view	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 16:28	193.166.67.10	Jenni Meriläinen	course view	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 15:46	193.166.67.10	Jenni Meriläinen	course view	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 15:46	193.166.67.10	Jenni Meriläinen	course view	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 15:46	193.166.67.10	Jenni Meriläinen	course view	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 15:46	193.166.67.10	Jenni Meriläinen	course view	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 14:50	62.165.131.42	Erja Kokko	course report log	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 14:50	62.165.131.42	Erja Kokko	course report log	Testikurssi
to 15 elokuu 2013, 14:50	62.165.131.42	Erja Kokko	course report log	Testikurssi

KUVA 5. Moodle lokitietonäkymä (LAMK Reppu, 2012)

Moodlen lokitiedosta löytyy opiskelijaryhmän opiskelijoiden opintojaksolle kirjautumiset, ajankohta, tietokoneen IP-osoite, josta opiskelija on kirjautunut, toimintoja, joita hän on opintojaksolla tehnyt, kuten palauttanut oppimistehtäviä tai tulostanut raportteja. Opettaja näkee nämä tiedot ja voi seurata opiskelijoiden aktiivisuutta opintojaksokohtaisesti. Lokitietoja näkee opettaja oman opintojaksojen osalta, mutta esimerkiksi opintojen ohjaaja tai tutoropettaja ei näitä tietoja opintojaksokohtaisesti näe. Lokitietoja voidaan hyödyntää kun halutaan saada erilaisia hälytystietoja, kirjautumistietoja järjestelmien integrointiin tai hakuehtoihin perustuvaa tietoa opiskelijan opintojaksokäyttäytymisestä.

Lokitiedot ovat välttämättömiä tietolähteitä, kun halutaan järjestelmien eheys taata häiriöiden havaitsemiseksi tai luotettavan tapahtuman muodostamiseen järjestelmän toiminnassa. Lokitietojen käsittely on asiantuntijalle kuuluvaa tietoa ja toimintoja, jota ei opiskelijan, opettajan tai muun käyttäjän toimesta kuulu tutkia. Tässä opinnäytetyössä ei käsitellä tarkemmalla tasolla lokitietoihin liittyviä toimintoja.

Moodlesta löytyy viestintätoimintoja. Opettajien on mahdollista käyttää Moodlen kautta mobiilipalvelun SMS-toimintoa, jossa kyseiselle opintojaksolle kirjautuneille opiskelijoille voidaan lähettää tekstiviestinä matkapuhelimeen tekstiviestitieto esimerkiksi opettajan oppitunnin peruuttamisesta. Tämä on hyvä tapa viestittää ja pitää yhteyttä opiskelijaan erilaisten kiireellisten ja nopeasti reagointia vaativien asioiden kan-

nalta. Edellytyksenä on, että opiskelija on itse määritellyt Moodlen profiilikohtaan matkapuhelinnumeron, johon tekstiviesti lähetetään. Kyseinen toiminto on koettu onnistuneeksi ja käyttökelpoiseksi opiskelijoiden ja opetushenkilöstön taholta. Tätä toimintoa voitaisiin hyödyntää myös opintojen ohjauksellisissa kontakteissa. Toiminto ei kuitenkaan hyödytä niitä opiskelijoita jotka eivät ole antaneet puhelin numerotietoa.

5.2 WINHAPro-opiskelijahallintojärjestelmä

Opiskelijahallinto ja opettajat käyttävät WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmää kirjatakseen opintojakso- ja tenttiarviointeja, tulostavat opiskelijan opintosuoritusotteita, opiskelutodistuksia sekä valmistelevat ja tulostavat tutkintotodistuksia ja raportteja. Winhassa näkyvät kaikki opiskelijan läsnä- ja poissaolohistoria, opintosuoritukset, opiskelu-aika, yhteystiedot, henkilökohtaisen opetussuunnitelmatiedot. Opiskelijat käyttävät opiskeluliittymää, josta käytetään nimitystä WinhaWille. Opettajat käyttävät opettajaliittymää, josta käytetään nimitystä WinhaWiivi. Opiskelijan kirjautuminen järjestelmään tapahtuu AD-tunnuksilla (kuva 6) mukaisesti. Opiskelijalla on mahdollisuus tehdä ilmoittautumiset opintojaksolle, tenttiin sekä tehdä osoitetietomuutokset. Opiskelija voi seurata omien opintojensa edistymistä, kuten opintojaksojen arviointi- ja opintojen korvaavuus merkintöjä. Opiskelija voi itse tulostaa myös omia opintosuoritustietoja.

KUVA 6. Opiskelijan kirjautuminen (LAMK WinhaWille, 2012)

Vastuuopettaja, tutoropettaja, opinto-ohjaaja voivat seurata opiskelijan tai ryhmän suorituksia WinhaPron kautta siinä vaiheessa kun opiskelijalle on merkitty opintojakso-suoritukset järjestelmään. Opiskelijan tai opiskelijaryhmän opintojen etenemistä voidaan seurata ryhmän suoritus -raporttien (kuvat 7 ja 8) kautta opintopistemää-

rällistä tietoa koko opiskelijan opinto-oikeuden ajan tai halutun lyhyemmältä määritellyltä ajanjaksolta.

KUVA 7. Ryhmän suoritukset aloituskuva (LAMK WinhaPro, 2013)

Opiskelija	Tunnus	Arv	Arviopvm	Laajuus
	1102594			102,00 op
	1102597			72,00 op
	1102618			109,00 op
	1102606			101,00 op
	1102611			
	1102602			110,00 op
	1102593			131,00 op
	1102592			106,00 op
	1001922			106,00 op
	1102595			109,00 op

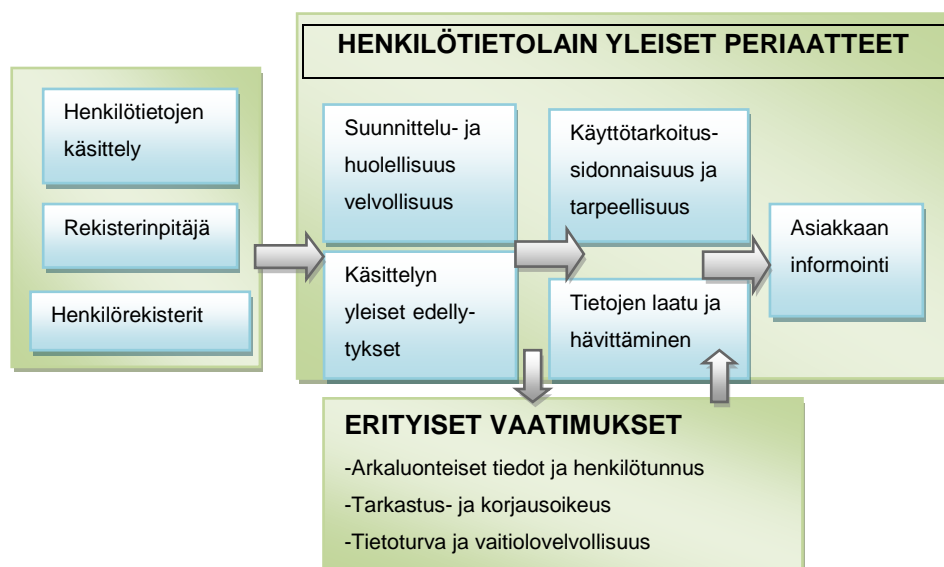
KUVA 8. Ryhmän suoritukset (LAMK WinhaPro, 2013)

Ryhmän suoritukset -raportin kohdassa laajuus voidaan havaita niiden opiskelijoiden kohdalla opintopistemäärät, jotka poikkeavat ryhmän muiden opiskelijoiden suoritta-

mista opintopisteistä. Tämän tiedon perusteella voidaan löytää niiden opiskelijoiden etenemisen tieto, joilla opinnot eivät etene tavoitteellisesti. Kyseiselle raportille tuleva tieto on jo opiskelijan suorittamista ja arvioiduista opintojaksoista kertynyt tieto, jolloin ei voida puhua reaaliaikaisesta tiedosta, koska opintojaksot arvioidaan opintojakson suorittamisen jälkeen. Opiskelijalla saattaa olla opintojakson oppimistehtävät tai opinnot suorittamatta tai opiskelija ei ole ollut läsnä opintojaksolla, jolloin suorituksia ei ole kertynyt ja tästä johtuen puuttuvia opintopisteitä on opiskelijalla.

5.3 Tietosuoja ja –tietoturva opiskelijahallinnossa

Tietosuoja ja –tietoturva tulee huomioida eri tietojärjestelmien suunnittelussa, käytössä ja järjestelmien integroinnissa. Tietoturva- ja tietosuojaperiaatteet kuuluvat kokonaisarkkitehtuurimallin periaatteelliseen tasoon, joka kulkee koko kokonaisarkkitehtuurin toimintojen läpi. Tietosuoja- ja tietoturva koskee niin henkilökuntaa kuin opiskelijoita ja niitä henkilöitä joilla on pääsy organisaation tietojärjestelmiin. Päijät-Hämeen koulutus konsernissa tietohallinto ohjeistaa erilaisilla tietoturvaohjeistuksilla sen liikelaitoksia kuten Lahden ammattikorkeakoulun henkilöstöä ja opiskelijoita. Erilaiset ohjeistukset ovat saatavissa konsernin intranet sivustoilta, kuten tietojärjestelmien käytösäännöt, ohjeet, etäkäytösäännöt, sähköpostin ja opiskelijahallinnon tietojärjestelmien käsittelysäännöt.

KUVIO 3. Henkilötietolain rakenne (mukaeltu Salminen, 2009, 49)

Henkilötietolain sanotaan olevan teknologiariippumaton lainsäädäntö, joka jättää mm. rekisterinpitäjälle mahdollisuuden vapaaseen teknologioiden valintaan ja itseohjautuvaan toiminnan suunnitteluun ja sen soveltaminen perustuu suurelta osin yleisiin periaatteisiin. (Salminen 2008, 49.)

Tietosuoja on erityisen tärkeää koulutusorganisaatioissa ja opiskelijatietoja käsiteltäessä tai tietoja luovutettaessa. Eri lainsäädäntö määrittelee henkilötietojen käsittelyn, kuten Henkilötietolaki 1999/523, jonka tarkoituksena on toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden suojaa turvaavia perusoikeuksia henkilötietoja käsiteltäessä. Näitä voivat olla tietojen suojaaminen, tietojen luovutus ja sen rajoittaminen, henkilötietojen virheettömyys sekä käyttötarkoituksen varmentaminen, omien tietojen tarkastusoikeus ja vaitiolovelvollisuus.

Julkisuuslakia 1999/621 puolestaan sovelletaan koulutusorganisaatioissa oleviin asiakirjoihin, jotka oppilaitos on laatinut tai sille on toimitettu mahdollisen asian käsittelyä varten tai sille kuuluvan muun tehtävän vuoksi. Opiskelijatietoja koskevat asiakirjat voivat olla salassa pidettäviä tietoja (Julkisuuslaki 6. luku 24. §), kuten oppilashuoltoa, terveydentilaa, henkilökohtaisista oloista tai yksityiselämästä. Näihin asiakirjoihin ja dokumentteihin tulee olla pääsy vain oikeutetuilla henkilökunnalla. Henkilötietolain ja Julkisuuslain lisäksi on erityislakeja, joita sovelletaan ensisijaisesti.

5.4 Tietoturvaperiaatteet osana opiskelijahallintoa

Tietoturvakysymykset ohitetaan varsin usein organisaation sisäisissä integraatioissa, jonka johdosta organisaation sisäinen integraatio tulee sijoittaa organisaation yleiseen tietoturvapoliittikkaan (Tähtinen 2005, 111). Organisaation tietoturvapoliittikan tulee määrittellä organisaation tietoturvallisuuden tavoitteet, turvallisuuden tärkeyden organisaation toiminnalle ja jatkuvuuden hallinnasta ja toipumisesta sekä roolit ja vastuut. Tietoturvallisuuteen pyritään, riskien tunnistamiseksi ja hallinnoimiseksi. Tietoturvallisuudella on kiinteä osa hyvää tiedonhallintatapaa.

Tähtinen (2005, 110) tuo esille, että ”järjestelmien välinen siirtyvä informaatio on pitkälle jalostettua ja usein kriittistä tietoa organisaation liiketoimintojen kannalta ja siihen liittyy varsin paljon luottamuksellista materiaalia ja tietoa”. Näitä voivat olla esimerkiksi koulutusorganisaatioissa opiskelijarekisteritietoja, opiskelijahallintoon tai

liiketoimintaan liittyviä tietoja. Informaatiota siirrettäessä järjestelmien välillä tietoturvakysymykset ja vaatimukset tulee ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Tietoturvan yhtenä tärkeänä tavoitteena on että informaatio pysyy luottamuksellisena, käytettävänä, eheänä sekä pääsynvalvonta niille, joilla on oikeudet järjestelmiin ja niiden käyttöön ja käsittelyyn (Hakala ym. 2005, 5.) Luottamuksellisuuden ylläpito toteutuu, kun laitteet ja tietovarastot suojataan käyttäjätunnuksin ja salasanoin. Luottamuksellista tietoa ei saa missään tilanteessa julkaista tai viedä sosiaalisen median palveluihin, joita tulee myös itse opiskelijan ottaa huomioon käyttäessään ja kirjautuessaan oppilaitoksen tietoverkkoon (OPH, 2012). Käytettävyyttä ylläpidetään kun huolehditaan, että tieto- ja tietoliikennejärjestelmien laitteet ovat riittävän tehokkaita ja että käytettävät ohjelmistot soveltuvat järjestelmään tallennettujen tietojen käsittelyyn. Tietoja voidaan käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon ne on kerätty ja tallennettu. (Hakala ym. 2005, 4.) Eheyteen ja kiistämättömyys tulee varmistaa opiskelijatietojen, kuten erilaisten opintosuoritusten ja arviointien kohdalla, joiden varmistamiseksi tulee kiinnittää huomiota ja huolellisuutta. Eheyteen vaikuttavat ohjelmointitekniset ratkaisut, kuten erilaisiin tiedonsiirto-operaatioihin varmistumisista.

Tietoturvallisuuden osa-alueet Hakala ym. (2005, 10) määrittelee hallinnollisiin, fyysisiin, henkilö, tietoaineisto, ohjelmisto- ja laitteisto sekä tietoliikenne turvallisuuteen. Organisaatiossa hallinnollisella turvallisuudella on keskeinen tehtävä tieturvan kehittämisen ja johtamisen osa-alueissa. Fyysisellä turvallisuudella taataan tilojen ja rakennusten laitesuojaaminen. Henkilöturvallisuus on yksi keskeisistä tietoturvallisuuden osa-alueista, jotta varmistetaan ja tehdään rajaukset organisaation käyttäjien oikeuksista käyttää tietojärjestelmiä. Tähän kuuluvat vastuiden ja oikeuksien määrittely sekä erilaisten koulutusten järjestäminen käyttäjille. Tietoaineistoturvallisuudessa organisaatio varautuu tietojen säilyttämiseen, ja sen varmistamiseen, palauttamiseen sekä mahdollisiin tuhoutumisiin liittyvien toimintojen organisointiin ja toimintojen jatkamiseen. Ohjelmistojen yhteensopivuus tietojärjestelmien integroinnissa on haasteellista yhtenäisen toiminnan tai tietojen saamiseksi käyttöön. Tiedon tuottaminen ja tiedon louhinta eri tietojärjestelmistä saattaa vaatia usein erilaisen oman ohjelmointitiedon yhdistämisen tai erillisen yhdistämismenetelmän järjestelmien välillä. Yleisesti organisaatiossa näistä edellä mainituista toimenpiteistä huolehtiminen antaa organisaation tietoturvaratkaisuille vankan pohjan ja tuo läpinäkyvyyttä toimintojen hoitumiseen.

6 AINEISTON HANKINTA JA MENETELMÄT

Tässä luvussa käsitellään kvalitatiivisen tutkimusaineiston hankinnan kuvaus, kehittämistyön toteuttaminen, aineiston käsittely ja analysoinnin kuvaus. Lisäksi esitellään teemat. Kuvataan haastateltavien määrä sekä haastattelujen toteuttaminen.

6.1 Aineiston hankinnan kuvaus

Kvalitatiivisessa tutkimuksen analyysin pääpaino on numeerisen arvioinnin sijaan mielipiteiden, syiden ja seurausten selvittäminen. Kehittämistyön tutkimusaineiston hankinnassa oli tavoitteena saada haastateltavilta näkemyksiä siitä, miten opiskelijan opintojen varhaisen puuttuminen näkyy Lahden ammattikorkeakoulun eri koulutusaloilla, miten opintojen edistymistä voidaan seurata ja minkälaisilla välineillä voidaan havaita opintojen edistymisen ongelmakohdat.

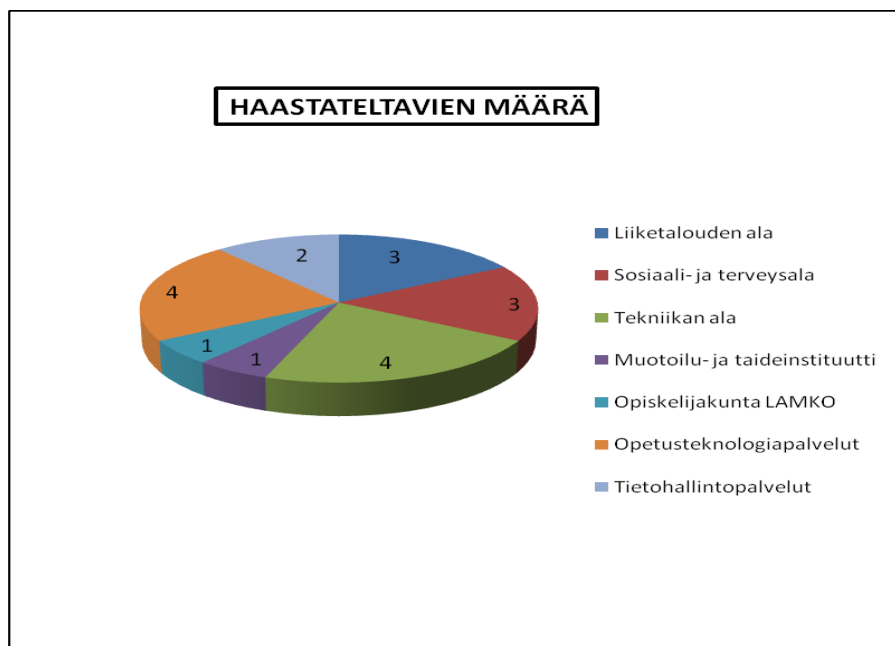
Tiedonhankintamenetelmäksi valittiin teemahaastattelu, koska tällä haastattelumuodolla saatiin sidottua vastaukset eri teemojen alle. Teemojen avulla on mahdollista tarkastella eroja ja yhtäläisyyksiä. Kaikille haastateltaville tehdyt haastattelukysymykset olivat muodoltaan samoja. Haastattelujen avulla saatiin vastauksia tutkimusasetelman mukaisesti kahteen päätutkimuskysymykseen ja alakysymyksiin. Haastateltavilla oli mahdollista tuoda vapaamuotoisesti näkemyksiään haastattelun lopuksi niin halutessa.

Tutkittavan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä tulee arvioida. Luotettavuutta perinteisesti arvioidaan reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabiliteetti eli luotettavuus (Toikko & Rantanen 2009, 121–122) mukaan liittyy tutkimusasetelmien ja mittareiden toimivuuteen ja se soveltuu enemmän määrällisten, kvantitatiivisten tutkimusten luotettavuutta tarkasteltaessa. Hirsijärvi ym. (2009, 232) määrittelee, että laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen kuuluu tutkijan tarkka kuvaus tutkimuksen toteuttamisesta ja kuvauksen tulee koskea tutkimuksen kaikkia vaiheita. Validiteetti eli pätevyys puolestaan viittaa siihen, että tutkimuksessa mitataan sitä, mitä on tarkoitus mitata ja olennaista on, että tehdyt tulkinnat vastaavat aineistoa. (Hirsijärvi ym. 2009, 228; Toikko & Rantanen 2009, 122.) Tässä kehittämistyössä luotettavuuden arviointina käytetään ainoastaan validiteettia, koska toteutustapa oli laadullinen tutkimus.

6.2 Kehittämistyön toteuttaminen

Kehittämistyön ensimmäinen suunnittelun aloitustapaaminen pidettiin toukokuussa 2012 Lahden ammattikorkeakoulun opetusteknologiapalveluiden kolmen henkilöiden kanssa, jonka jälkeen tapaamisia jatkettiin tarvittaessa kehittämistyön edetessä ja joista kehittämistyön tekijä kirjasi muistiin aiheeseen liittyviä asioita. Näitä tietoja on hyödynnetty teorian tiedossa että tutkimuksen tuloksien analysoinnissa. Kvalitatiivisen tutkimuksen haastattelut toteutettiin tammikuun ja elokuun 2013 aikana. Haastateltaville lähetettiin ennen varsinaisia haastatteluja sähköinen kalenterivaraus ja sen yhteydessä kuvaus kehittämistyön aiheesta ja tarkoituksesta.

Haastattelut toteutettiin Lahden ammattikorkeakoulun Liiketalouden alan, Sosiaali- ja terveys alan, Tekniikan alan ja Muotoilu- ja taideinstituutin henkilöille, jotka olivat opintojen ohjaajia ja opettajatutoreita tai tutorvastaavia ja LAMK:n opetusteknologiapalveluiden sekä PHKK:n tietohallintopalveluiden henkilölle ja opiskelijakunta LAMKON opiskelijatutorvastaavalle. Haastateltavien määrä jakaantui seuraavasti:

KUVIO 4. Haastateltavien määrä

Haastattelut suoritettiin haastateltavien omassa työpisteessä tai kokoustilassa yksilöhaastatteluna. Haastattelujen ajallinen kesto oli noin yksi tunti. Lisäksi kehittämistyön toteutusta ja tarkoitusta esiteltiin toukokuussa 2013 LAMK:n Opintojenohjauksen kehittämistiimille, jossa edustettuina ovat eri koulutusalojen opiskelijaohjaushenkilöt.

Kehittämistyön aiheesta lähetettiin tiedoksi kirjallinen selostus ja aikataulu LAMKin opintojen OPHJ- kehittämistyöryhmälle, jossa jäseninä ovat opiskelijahallinnon, LAMKin johtoryhmän sekä opiskelijan ohjaushenkilöstöä.

6.3 Aineiston käsittely ja analysoinnin kuvaus

Tutkittava aineisto kerättiin (liite 1) mukaisilla tutkimuskysymyksillä. Analysoitava aineisto koottiin keräämällä vastaajien vastaukset saman teeman alle (kuvio 5). Aineiston käsittely- ja analysointitapoja on erilaisia. Laadullisen aineiston analysoinnilla pyritään tuomaan uutta tietoa tutkittavasta asiasta ja tarkastellaan aineistoa kokonaisuutena. (Hirsijärvi ym. 2009, 221–223). Pyrkimyksenä on aineiston selittäminen ymmärrettävästi ja saadut havainnot pyritään pelkistämään niin, että tutkimuksessa voidaan keskittyä olennaiseen tutkimuksen antiin (Alasuutari 2001, 34).

TEEMAHAASTATTELUN TEEMAT
1 Varhaisen puuttumisen tila tällä hetkellä
2 Syyt opintojen edistymisen esteinä
3 Varhaisen puuttumisen haasteet koulutusaloilla
4 Tieto ja tiedon muoto opintojen seurannassa tällä hetkellä
5 Välineitä opintojen etenemisen tukemiseen ja sähköisten järjestelmien hyödynnettävyyden haasteita opintojen edistymiseen

KUVIO 5. Teemat

Kehittämistyön aineiston analysointi eteni siten, että aineisto kuvattiin, luokiteltiin, yhdistettiin ja selitettiin. Tätä Hirsijärvi ym. (2009, 223) kuvaavat vaiheittaisena etenemisenä. Analysointi tehtiin teemoittain siten, että vastaajien vastaukset koottiin aluksi koulutusaloittain ja kunkin vastauskysymyksen alle, jonka jälkeen ne koottiin teemojen alle. Teemojen vastauksissa ja analysoinnissa ei tule missään vaiheessa esille vastaajien henkilöllisyys. Johtopäätökset tehtiin teemojen koonnissa laadittujen vastaustulosten pohjalta. Haastatteluaineistoa säilytetään kehittämistyön tekijän kotona ja vain hänellä on pääsy kerättyihin aineistoihin. Kehittämistyön valmistuttua aineisto hävitetään.

7 TULOSTEN ANALYSOINTI JA KEHITTÄMISEHDOTUS

Kahden päätutkimuskysymykseen ja alakysymyksiin saadut vastaukset esitellään tässä luvussa teemoittain. Tämän jälkeen kerrotaan johtopäätökset jotka perustuvat analyysiin sekä laaditaan kehittämisehdotus, uudistettu opintojen etenemisen prosessiehdotus.

7.1 Tulosten analysointi

Tulosten analysointi tapahtui teemoittain, jossa tutkimuskysymysten vastaukset laitettiin teemoihin kuuluville kohdille koulutusaloittain. Vastaaajien lyhenne muodostuu koulutusalan tai toimialan lyhenteestä sekä lyhenteen jälkeen numerotietona vastaajan numero. Koulutusalojen lyhenteet muodostuvat siten, että Liiketalouden ala (LTL), Tekniikan ala (TL), Sosiaali- ja terveysala (STL), Muotoilu- ja taideinstituutti (MI), opetusteknologiapalvelut, PHKK:n tietohallintopalvelut ja opiskelijakunta (LAMKO). Vastaukset on tuotu esille suorina lainauksina tai yhdistäen, jos vastaukset ovat olleet samoja tai vastaajia on ollut useampi. Haastattelujen vastauksina saatiin henkilöstöltä yhteneväisiä mutta myös toisistaan poikkeavia näkemyksiä. Haastattelun lopuksi haastateltavien oli mahdollista antaa vapaamuotoisia kommentteja. Suurella osalla haastateltavia on usean vuoden kokemus opintojen ohjausprosesseista ja päivittäisestä opiskelijan ohjauksellisesta työstä, joka näkyi asiantuntijuutena vastauksissa.

Teema 1: Varhaisen puuttumisen tila tällä hetkellä

Opintojen edistymisen seuranta vaihtelee tällä hetkellä Lahden ammattikorkeakoulun koulutusaloittain. Toimijat, jotka koulutusaloilla opintojen etenemisen seuranta suorittavat ovat tutoropettajia, vastuuopettajia, yliopettajia tai opintojen ohjaajia ja joissakin tapauksia koulutussuunnittelijanimikkeellä olevat, jotka toimivat myös opinto-ohjauksen tehtävissä. Opiskelija tutorit ovat myös vahvasti mukana opiskelijan arjessa koulutusalojen toiminnassa.

Vastaaajat TL/3, MI/1: Varhainen puuttuminen näkyy siinä, että ”on jo huomioitu opiskelijan tilanne, mahdolliset ongelmat ja se että opinnot eivät etene, ja jotain tulisi konkreettisesti tehdä”. On opiskelijoita joilla voi olla oppimistyyllissä ongelmia, opintojen kuormittavuudessa ja aikatauluttamisessa.

Vastajaat TL/3, TL/4: ”*Opiskelija saattaa hakea tukea, kannustusta ja uskonvahvistusta ja kaipaa omaan ammattiin kasvun kirkastusta ja motivaatiota opintojensa edistymiseen*”. Vastauksissa tuli esille, että ”*on kuitenkin opiskelijoita jotka eivät hae, uskalla tai osaa hakea apua opiskeluongelmiin*” ja on puolestaan opiskelijoita jotka ”*eivät kaipaakaan ns. henkistä pönkitystä*” opintojen etenemiseen.

Vastajaat STL/1, STL/2, STL/3, TL/2 ja LTL/1: Tuotiin esille, että ”*tutorointijärjestelmä on tällä hetkellä toimivaa ja tehdään tiivistä yhteistyötä tutorportaassa tutoroinnin kehittämiseksi*”. Haastatteluissa tuli yhteneväisiä vastauksia, kuten pääsääntöisesti koulutusaloilla tutorhaastattelut pyritään tekemään ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille, jossa kerrotaan miten edetään aikataulussa, opiskelija laatii henkilökohtaisen opetussuunnitelman (HOPS) vastuu- tai tutoropettajan kanssa. Sosiaali- ja terveysalalla käydään tutor-keskustelut opiskelijan kanssa kaksi kertaa lukuvuodessa tai useimmin, jos tarve vaatii. Tutorkeskusteluissa katsotaan opinto-ohjelman mukaiset suoritukset ja näin seurataan ja ollaan tietoisia opiskelijan opinnoissa siitä miten opinnot etenevät. Myös opiskelijan harjoittelupaikkaa ei hyväksytä, jos opinnot eivät ole edenneet riittävällä tasolla.

Vastajaat LTL/1, LTL/3: ”*Tutoropettajat, vastuuopettajat seuraavat opintojen edistymistä, ottavat sähköpostilla yhteyden, jos huomataan että opinnot eivät ole edenneet*”. Koulutuslalla on ns. tutor-sivusto käytössä tutor-opettajalla sekä tutor-sessiot ovat tulossa uutena ennakoivana toimintamuotona. Pienten opiskelijaryhmien opintoja on helpompia seurata ja havaita opintojen edistyminen, kuten ”*ulkomaalaisten opiskelijoidenkohdalla tehdään järjestelmällisemmin opintojen edistymisen seuranta vuosittain*”.

Vastaja MI/1: ”*Pääaineittain tutor-opettaja – vastuuopettaja seuraavat kaksi kertaa vuodessa opiskelijan opintoja Winhasta. Poimitaan ns. ongelmat, ja puhutaan opiskelijan kanssa heti*”. Lisäksi tuotiin esille samassa vastauksessa, että ”*on puute, että uusien opiskelijoiden opintojen aloitusta ja opintojen etenemisen seurannan reaaliaikainen tieto puuttuu, ei saada yhtenäistä tietoa vaan etsitään pala-palalta*”.

Vastajaat STL/1, STL/2: Näkemyksenä tuotiin että ”*opiskelijoiden kanssa keskustelujen kautta löytyvät ongelmien syyt ja niihin on voitu puuttua, ja luulen, että sitä kautta opintojen keskeyttämistä on voitu vähentää*”. Toinen vastaja toi esille, että ”*lisää*

tutorointijärjestelmää kehittämällä saadaan hyviä tuloksia aikaan. Vahva tehostettu tutorointi omalla koulutusallalla kahden vuoden aikana on ollut käytössä, josta nyt on jo näkyvissä selviä tuloksia”. Toinen vastaajista mainitsi ”etenkin uusien opiskelijoiden tutorointi on vahvaa heti opintojen alusta lähtien. Tästä on hyvä jatkaa toiminnan kehittämistä”.

Vastaajat STL/1, STL/2: Sosiaali- ja terveysalalla on konkreettisesti toteutettu vuodesta 2006 alkaen Haavi-ryhmä, jonka tavoite on opintojen loppuunsaattamisen tukeminen ja vertaistukimuoto. Opiskelijalla on mahdollisuus tulla ennen yleistä uusintatentti-iltaa keskustelemaan haaviryhmän tapaamiseen. Ryhmän tukimuotoja ovat ryhmätapaamiset ja yksilöohjaukset, ryhmän vertaistuki ammattikorkeakoulututkintoa suorittaville nuorille ja aikuisille opiskelijoille. Haavi-ryhmän kokoonpano vaihtelee ja se on avoin kaikille. Tapaamisista vastaavat koulutusohjelmittain haavi-tutor. Opiskelijat eivät välttämättä aina ole tietoisia puuttuvista opintopistemäärästään, joten jos opiskelijalta puuttuu, niistä laitetaan tietoa opiskelijalla sähköpostilla tai puhelimella. *”Haavi-ryhmän toiminnan opiskelijat ovat kokeneet myönteiseksi ja positiiviseksi sekä kokeneet ryhmän ilmapiirin, saadun vertaistuen että yksilöllisen ohjauksen myönteisenä”.* Henkilökunnan näkemykset ovat olleet samansuuntaisia ja todettu omalla koulutusallalla toimivaksi menetelmäksi opintojen edistämiseksi.

Koulutusaloilla uusille opiskelijoille järjestettävät aloitusinformaatiotilaisuudet ja opintoihin orientaatioon osallistuminen otettiin haastatteluissa esille. Opiskelijoille jaetaan näissä tapahtumissa erilaista tietoa opintojen käytänteistä opetus- ja ohjaushenkilöstön toimesta sekä eri asiantuntijoiden kautta.

Vastaajat LTL/1, LTL/2, LAMKO: Epäkohtana tuotiin esille *”kun järjestetään aloitusorientaatiotilaisuudet syksyllä uusille opiskelijoille, ne eivät ole pakollisia. Aloittavissa opiskelijoissa on osa niitä, jotka eivät tule kuuntelemaan opintojen orientaatioviikon info-tilaisuuksia, jolloin tieto jää opiskelijalta saamatta, kuulematta”.* Kun orientaatioviikko on ohi, siirtyy opettajille tai tutoropettajille vastuu.

Vastaaja LTL/2: Toimintatapana on, että opiskelijoille jaetaan orientaatioviikolla ja infotilaisuuksissa tietopaketti opintojen aloituksesta ja opiskeluun liittyvistä toimista. Lisäksi mainittiin, että uusille aikuisopiskelijoille tarjotaan toinen info, jossa opiske-

lukäytännöt käydään opiskelijoiden kanssa yhteistyössä eri opiskelijahallintotietojärjestelmien käytöstä. Uusille aikuisopiskelijoille tietojärjestelmien käytön ohjeistus on todettu olevan tärkeää, kun aikuisopiskelijalla ajalliset resurssit ovat vähäisiä opetella tietojärjestelmiä itsenäisesti. Lisäksi ”*Oppimisen menetelmät opintojakso toteutetaan syksyllä, joka on pakollinen opintojakso aikuisopiskelijoille*”. Opintojaksolla tutustutaan tietojärjestelmien käyttöön, oppimisen käytänteisiin ja –menetelmiin.

Vastaajat TL/1, TL/3: Samaan aiheeseen liittyen vastattiin, että ”*uusille aloittaville opiskelijoille tulee kertoa selkokielellä, miten opinnoissa tulee aikataulullisesti edetä ja mitä opiskelu vaatii*”. Myös opintojen alkuorientaation tärkeyttä tulee painottaa opiskelijoille riittävän selkeästi. Orientaatioviikon toiminnoissa on koulutusaloilla erilaisia käytäntöjä ja toimintatapoja jopa koulutusohjelmittain. Lähes kaikissa vastauksessa orientaatioviikon tai päivien käytännön toimissa on laajasti mukana koulutusalojen eri henkilöstöä, opiskelijatutoreita, kun uusia opiskelijoita perehdytetään opiskeluun.

Osalla koulutusaloja opiskelijat suuntatuvat opiskelussaan ensimmäisen lukuvuoden jälkeen haluamaansa suuntautumisvaihtoehtoon. Vastaaja LTL/3: ”*Kevätkaudella omalla koulutusallalla ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille järjestetään suuntautumisvaihtoehtoinfotilaisuus ja sen jälkeen tutor tekee kyselyn vielä niille opiskelijoille, jotka eivät osallistuneet tilaisuuteen*”. Tässä yhteydessä seurataan myös opintojen edistymistä.

Vastaaja LAMKO: ”*Koulutusaloilla tarjotaan ja on käytössä erilaisia malleja niille opiskelijoille jotka ovat jääneet opinnoistaan jälkeen, kuten käytännön toiminnot, ohjaus ja tutorointi*”. Yhteisöllisyyttä korostetaan – opiskelijaa ei jätetä yksin, annetaan sitouttamista ja tukevaa apua. Opiskelijatutorjärjestelmä koetaan toimivana ja opiskelijatutorit ovat vahvasti mukana Lamkin koulutusaloilla opiskelijan arjen toiminnoissa.

Varhaisen puuttumisen näkökulmaa ei vielä kovinkaan hyvin tunneta tai mielletä omassa opinto-ohjaajan työnkuvassa. Vastaaja LTL/1: ”*Mielestäni riittävästi ei vielä varhaiseen puuttumiseen panosteta omalla koulutusallalla*”. Opintojen seuranta katsotaan yksittäisen opiskelijan kanssa tarvittaessa ja jos suorituksia ei ole kertynyt opiskelijaa ohjataan opintojaksoille suorittamaan puuttuvia opintoja.

Vastaaja LTL/2: *”Omassa toimenkuvassa ei ole mainintaa varhaiseen puuttumiseen liittyvistä tehtävistä. Kehityskeskusteluihin tulee saada keskeiset alueet ja tehtävät opintojen ohjauksesta ja varhaisen puuttumisen työtehtävistä”*, vastaaja mainitsi.

Vastaajat LTL/2, TL/3: Koulutusaloilla on opinto-ohjaajien tehtäväkuvissa ja heidän omassa koulutustasossaan eroavaisuuksia, joilla on vastaajan mielestä vaikutuksensa annettavaan ohjaukseen, resursseihin ja toimintatapoihin.

Opiskelijoiden opintojaksojen läsnäolotiedon seuranta puhutti vastauksissa paljon.

Vastaaja TL/3: Tuotiin esille, että *”reaaliaikaista tietoa ei ole muuta kuin se että, opettaja seuraa oman opintojakson läsnäoloa ja kirjautumiskäyntejä Moodlesta”*.

Tämä seurantamuoto koetaan liikaa resursseja vaativaksi opetustehtävän ohessa. Kieliohjauksen kohdalla opintojaksokohtainen läsnäoloseuranta on järjestelmällisempää, koska kielissä läsnäoloa vaaditaan 80 %, jotta opinnot etenevät.

Vastaaja LTL/1: Yhtenä toimintatapana *”tutoropettaja laittaa sähköpostin tai soittaa, jos opiskelija ei ole ollut Moodlen opintojakson pakollisissa opinnoissa läsnä tai ei ole tehnyt opintojaksotehtäviä”*.

Erilaisia uusia toimintamuotoja ja tapoja pyritään etsimään ja löytämään koulutusaloilla opiskelijan opintoihin sitouttamiseen.

Vastaaja TL/3: *”Ammatillisen kasvun opintojakso on käytössä joissakin koulutusohjelmissa uusille aloittaville opiskelijoille, jossa mukana on eri alan asiantuntijoita”*.

Tämä on yksi hyvä menetelmä sitouttaa opiskelijaa koulutusohjelman opintoihin.

Vastaaja LTL/1: *”Omalla koulutusosalalla erilaisia toimintamuotoja etsitään ja ideoidaan, kuten ohjauspajatoimintaa on suunniteltu ja viety asiaa eteenpäin sen aloittamiseksi”*.

Haastateltavat pitivät opiskelijan opintojen varhaista puuttumista ja opintojen edistymisen seuranta yhteisenä ja tärkeänä asiana. Hyviä menetelmiä eri koulutusaloilla on käytössä joita yhteisesti pohditaan eri työryhmissä toimintojen kehittämiseksi. Varhaisen puuttumisen käsitettä ei vielä mielletä omassa käytännön ohjaustyössä tarpeeksi, joka tuleekin ohjaushenkilöstön toimenkuvaan määritellä selkeämmin. Tutorointi koetaan vahvana toimintamuotona eri koulutusaloilla, mutta käytössä on myös erilaisia toimintatapoja ja -käytänteitä, jotka soveltuvat oman koulutusalan tarpeisiin ja olemassa oleviin ohjausresursseihin. Hyvinä menetelminä halutaan opiskelijan opintojen aloitusvaiheeseen panostaminen, opiskelijalle opintojen orientaatio pakolliseksi ja

reaaliaikaisen tiedon hakumahdollisuus ohjauksen tueksi. Tietohallintopalveluiden osalta tähän kysymysosioon ei vastauksia tullut, koska vastaajien käytännön työtehtävissä ei opintojen varhainen puuttuminen konkreettisesti tule esille.

Teema 2: Syyt opintojen edistymisen esteinä

Koulutusalojen haastateltujen vastauksissa tuli esille erilaisia yksittäisiä syitä opintojen edistymisen esteenä että myös samansuuntaisia vastauksia. Opiskelijan opintojen edistymisen esteinä ei todettu olevan yhtä syytä vaan erilaiset elämäntilanteet ja opiskelijan elämänhallintataidot, opiskelumotivaatio, työssäkäynti sekä opiskelijoiden terveydelliset, jaksamisongelmat vaikuttavat suurelta osin opintojen edistymiseen. Opiskelijoita pyritään ohjaamaan myös erilaisten ammattiauttajien ja asiantuntijoiden luo aina kun tarvetta ilmenee.

Vastaajat STL/2, TL/2, LTL/1: Syinä aloittavilla opiskelijoilla opintojen etenemisen esteinä ovat ”*opiskelupaikan valinta ei ole ollut mieluinen ja haetaan uutta opiskelupaikkaa ensimmäisenä lukuvuonna, jolloin opiskeluun ei motivoiduta tai opintojen aloitus on ollut liian kuormittavaa*”.

Opiskelijoiden motivaation vahvistaminen koetaan tärkeänä. Vastaja TL/3: ”*On opiskelijoita, jotka ovat saattaneet valita väärän opiskelualan, hakenut koulutukseen vanhempien toiveesta, työvoimapolitiittisista syistä*”, jolloin opinnot eivät kiinnosta ja ei motivoi opiskelijaa. Näissä tapauksissa henkilöstön motivoivan auttamisen kautta pyritään opiskelijaa motivoimaan opintoihin tai löytämään opintopolkuun vaihtoehtoja.

Vastaja TL/1: ”*Opiskelumotivaatio, heikot opiskelun prosessointitaidot, harrastukset, työn tekeminen opiskelun ohessa*”, ovat vastaajan mielestä omalla koulutusallalla opintojen esteenä. Samansuuntaisia näkemyksiä toi esille LAMKOn vastaja ”*opiskelijoiden työn tekeminen ja opiskeluiden yhteen sovittaminen (aina ei voi sovittaa) ja opinnot kärsivät*”.

Eri elämänhallintaan liittyviä vaikutuksia tuotiin vastauksissa esille.

Vastaja TL/1: ”*Opiskelijan oma vapaus vastata itsestään, joka ei aina onnistu, eli arkipäivän rutiineja ei osata hallita, kuten herääminen kouluun tai työhön. Harrastuk-*

set vievät paljon aikaa päivittäin. Keskenkäisyydet oppimistehtävät, tenttiin lukeminen, joita lykätään”.

Vastaajat LTL/3, TL/1: ”Joissakin tapauksissa opiskelijaelämä, juhliminen ryöstäytyy käsistä ja tulee rahavaikeudet, vippikierre”, jotka saattavat laukaista myös muita vakavia ongelmia vaikka liiallisen alkoholin käytön. Vastaajat TL/2, TL/3: Kokemuksena tuotiin että ”opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja oman aktiivisuuden puuttuminen ja joissakin tapauksissa jopa saamattomuus, vaikeuttavat opintojen etenemistä”.

Vastaajat STL/2, TL/3: ”Opiskelijoilta saattaa puuttua oppimisen edellytykset, kuten ei hallita opiskelun vaatimuksia, sitoutuminen puuttuu eikä mielletä että opiskelijan tulee myös itse tehdä työtä eli opiskella”. Opiskelijan oppimisentaidon puuttumiseen on etsitty ja löydetty ratkaisuja, kuten vastaaja STL/3 toi esille, että ”puuttuvissa oppimistaidoissa opiskelijaa tuetaan siten, että järjestetään taitopajatyöskentelyä, jossa opiskelijat saavat lisäopastusta ja ohjausta jotta opiskelija suoriutuu opintojakson tai käytännön taitojen opinnoista.

Vastaajat LTL/2, STL/1, STL/3: Aikuisopiskelijoiden kohdalla mainittiin ”virhearvioinnit ajallisesti opiskelun, työn ja perheen yhteen sovittamisessa tuo ongelmia, jolloin opinnot eivät etene tai hidastuvat”. Samoin ”terveydelliset syyt, äitiysloma tai kun lapset ovat pieniä, omaan opiskeluun ei riitä aikaa”, jolloin saatetaan keskeyttää opinnot. Näissä tilanteissa pyritään tekemään suunnitelma opintojen suorittamiseksi tai opinnoista poissaolomahdollisuus joksikin aikaa. Kun opiskelija on äitiyslomalla tai lapset ovat pieniä, tehdään hitaammalla tavalla opinnot loppuun. Tavoitteena on, että opinnot saadaan edistymään ja tutkintoon valmistutaan.

Vastaajat LTL/3, MI/1: ”Erilaiset opiskelussa käytettävät opiskelijahallinnonjärjestelmät koetaan olevan vaikeasti käytettäviä eikä niitä hallita opiskelijoiden keskuudessa tarpeeksi opintojen alussa”, jotka ovat kuitenkin keskeisiä työkaluja opintojen suorittamiseksi. ”Tämä seikka saattaa vaikuttaa myös opiskelumotivaatioon vastaajien mielestä”. Pääsääntöisesti eri koulutusaloilla toimintatapoina on, että eri toimijoiden, kuten opintotoimiston, opinto-ohjaajien ja tutoropiskelijoiden toimesta annetaan neuvontaa ja ohjausta tietojärjestelmien käytössä opiskelijoille aina tarvittaessa. Opiskelijan omaa aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta myös korostetaan tietojärjestelmien käyttöön.

Opintosuunnitelmista (OPS) ja opintojaksoihin liittyviä näkemyksiä vastauksissa tuotiin esille. Vastaja LTL/2: ”*Opetussuunnitelmat (OPS) ovat tällä hetkellä liikaa si-
dottuja, jolloin opinnoissa ei ole riittävästi vaihtoehtoja*” - mainittiin vastauksessa.

Vastaja TL/2: ”*Opiskelijalla saattaa olla vaikeus suorittaa matematiikka opintoja,
jotka ovat vaikeita ja määrällisesti niitä on paljon, joka näkyy motivaation puutteena
ja opintojen keskeneräisyytenä*”.

Vastajat TL/2, LTL/2, MI/1: ”*Jos puuttuvia opintojaksoja esim. kieliä ei enää ole
tarjonnassa, se hidastaa opintoja*”. Koettiin että verkkototeutuksina opintojaksoja on
liian vähän ja näin ei tueta monimuotoisempaa opiskelua esimerkiksi englanninkielisiä
opintojaksoja. Tuotiin esille ”*jos opintojakso toteutetaan ainoastaan yhden kerran
lukuvuodessa ja opintojaksot vaativat opintojen edeltävyyksiä - opiskelija ei pysty
toisenakaan lukuvuotena opiskelemaan, kun edeltävät opintojaksot jääneet suoritta-
matta*”. Opintojaksototeutuksia tulee toteuttaa keväällä ja syksyllä, jotta opinnot saa-
daan etenemään.

Vastaja MI/1: LAMKin yhteiset pakolliset kieliopinnot koettiin että ”*ne eivät vastaa
opiskelijan tarpeita, jolloin kielet, kuten ruotsin kieli jää ”roikkumaan” tai suoritta-
matta ja tutkintoon ei valmistuta*”. Myös Yrittäjyys -opintoja ei koeta vastaajan mie-
lestä olevan tarkoituksenmukaisia opiskelijoiden tutkintoon kuuluvaksi, vaan joku
muu opintojaksovaihtoehto tulee saada valita tilalle. Lisäksi vastauksessa tuli esille,
jos opiskelija haluaa edetä nopeammin opinnoissaan, tämä ei ole mahdollista pienessä
opiskelijaryhmässä, koska ryhmän opiskelijat opiskelevat tietyinä ajanjaksona tietyjä
opintojaksoja.

Kahdella suuremmalla koulutusosalalla, Tekniikan ja Liiketalouden alalla tuli esille
opiskelijoiden ”*armeijan suorittaminen kesken opintojen joka voi hidastaa opintojen
edistymistä koska esimerkiksi samoja opintojaksoja ei ole tarjonnassa opintoihin pa-
lattua*”. Samojen koulutusalojen vastauksissa tuotiin esille myös ”*opiskelijan oikeu-
desta ilmoittautua poissaolevaksi kesken opintojen*”. Vastaja LAMKOn: näkemykset
olivat tässä asiassa yhteneväisiä koulutusalojen vastausten kanssa ”*kun opiskelija pa-
ltaa opintojen pariin ei ole välttämättä mahdollista suorittaa oman ryhmän mukana
opintoja, aikaisempia opintojaksoja ei enää ole tarjonnassa. Tulee työharjoittelupai-
kan löytymisen vaikeus ja opintojen räätälöinti ei myöskään aina onnistu*”. Näissä

tilanteissa vaaditaan myös opiskelijan omaa motivaatiota ja aktiivisuutta räätälöidä oma henkilökohtainen opetussuunnitelma ja etsiä opintopolku opintojen loppuun saattamiseksi. Koulutusalojen opettajat, tutorit ja ohjaushenkilöstö ovat keskeisesti mukana opiskelijan tukena siten, että opiskelijan opinnot saadaan jatkumaan.

Vastaaja STL/2 kiteytti vastauksessaan, että ”*eronneiden määrää tulee minimoida ja ohjaukselliset syyt tai niiden vähäisyys eivät saa olla eroamisen syynä*”.

Teema 3: Varhaisen puuttumisen haasteet koulutusaloilla

Hyviä käytänteitä koulutusaloilla on jo olemassa, kuten vastaajat STL/1, MI/1, LTL/3 toivat esille ”*luonnollinen kontakti – tutoropettajan toimintamalli on hyväksi havaittu ja kun tutoropettaja tuntee opiskelijat opintojen alusta alkaen hän jopa havaitsee tai huomaa usein opiskelijan jaksamisongelmat*”. Myös opiskelijalle oman opiskelijaryhmän tuki todettiin olevan tärkeää.

Vastaaja STL/2: ”*Henkilökohtainen ohjaus vie aikaa, mutta sitä tulee antaa kun opiskelijalla on tarve ohjaukseen, ja se on paras keino vuosien kokemuksella*”. Tärkeänä pidetään tutkinnon loppuunsaattamista ja siihen ohjauksellisia toimenpiteitä varhaisessa vaiheessa. Ohjauksen toimintatapoja koulutusaloilla on erilaisia, mutta halukkuutta on toimintojen yhtenäistämiseen, kuten vastaaja TL/1 mainitsi: ”*Yhteneväinen toimintatapa tulee saada LAMKin opintojenohjaukseen, se selkeyttäisi käytänteitä ja toimintatapoja*”.

Vastaaja TL/3: ”*Koulutusalan henkilöstön välistä yhteistyötä tulee rakentaa, kuten yliopettajien, opinto-ohjaajien, joka ei vielä riittävällä tasolla toimi omalla koulutusosalalla*”.

Vastaaja LAMKO: ”*Opintojen mukauttaminen ja keskustelua eri opintojen vaihtoehtoista enemmän. Opiskelijan tulee saada muokata vaihtoehtoja opintoihin.*” Opiskelijan työssäkäynti opiskelun ohessa tulisi AHOToida (Aiemman hankitun osaamisen tunnustaminen ja tunnistaminen) opintoihin nykyistä enemmän.

Vastaajat LTL/1, STL/1: Moduliopintojen hyöty tuotiin esille ”*moduliopinnoissa voidaan tarkastella ja suunnitella opiskelijan opintopolkua ja löytää ratkaisuja opintojen etenemiseen. Tätä vaihtoehtoa tulee hyödyntää*”. Moduliopinnoissa on mahdollista

suorittaa opintojaksoja jos opiskelijalta on jäänyt opintojakso suorittamatta oman ryhmän mukana. Tarjolla on vaihtoehtoja suorittaa sama opintojakso myöhemmin.

Tiedotusta ja informaatiota tarvitaan opintojaksojen aloituksesta ja käytänteistä.

Vastaajat TL/1, TL/2, LTL/1: *”Tiedottavaa toimintaa pyritään opiskelijoille antamaan niin paljon kuin mahdollista opintojen käytänteistä, opintojaksojen ilmoittautumisista ja aloituksesta, jota on myös tarvetta lisätä”*. Samoissa vastauksissa tuli esille että tentteihin ohjaavaa toimintaa pyritään antamaan, kuten ylimääräisiä tenttikertoja lisätään ja niiden aikataulut pyritään realistisesti luomaan opiskelijälähtöisesti.

Vastaaja LTL/3: Yhtenä ehdotuksena esitettiin että *”tutoropettajat, psykologit, rahoitusneuvojat ja muut toimijat valmistavat yhteisen oppaan tai nettisivuston, jossa opiskelijalle annettavat palvelut olisivat löydettävissä. Tietoa myös siitä, mistä opiskelija voi löytää ja lähestyä asiantuntijoita ongelmatilanteissa”*. Vastaajan mielestä nykyinen informaatio ei ole kattavaa tähän tarpeeseen. Lisäksi *”taloudenhoitamiseen ja elämän hallintaan liittyvää tietoutta tulee antaa ja lisätä opiskelijoille”*. Samassa vastauksessa tuotiin esille, että *”taloudellisiin vaikeuksiin ja aiheisiin liittyviä kysymyksiä opiskelijat esittävät tutorkeskusteluissa hyvin paljon”*. Huomiona on tullut, että on opiskelijoita, jotka tarvitsevat konkreettista maksuhäiriöihin liittyvää neuvonta ja opastusta, kun he eivät osaa hakea apua tai uskalla kertoa niistä muille. Taloudelliset vaikeudet vaikuttavat tällä hetkellä opiskelijoiden arkipäivään hyvinkin voimakkaalla tavalla, jolla on vaikutuksensa myös opiskeluun.

Vastaaja TL/4, LAMKO: Vastauksista ilmeni että, kun tällä hetkellä opiskelijoiden erilaisia ongelmia havaitaan, käytetään tukitoimintoja niiden ratkaisemiseksi, kuten *”annetaan opiskelijalle ohjaustoimenpiteitä, opiskelijan omaan opiskeluryhmään totuttamiseen ja mukaan ottamiseen, ryhmän tuki koetaan tärkeänä”*. Käytännön toimissa opiskelijatutorit ovat ryhmä, jotka tukevat opiskelijaa arjessa sekä tutoropettajan, opinto-ohjaajan kanssa keskustelut ongelmatilanteissa ovat konkreettista apua. Erilaiset toimintamuodot, kuten *”Etsivä nuorisotyötoiminta ja sen eri muodot tulee myös hyödyntää opiskelijan erilaisissa elämän tilanteissa”*, jota eri organisaatiot yhdessä tekevät opiskelijan parhaaksi. Koulutusaloilla opiskelijan ohjaustoimintaan kuuluu opiskelijan ohjaaminen eri asiantuntijoiden luo heidän toiminta-alueeseen kuuluvan ongelman kohdalla, kuten opiskelijapsykologin vastaanotolle.

Teema 4: Tieto ja tiedon muoto opintojen seurannassa tällä hetkellä

Tämän teeman vastaukset olivat yhteneväisiä kaikilla koulutusaloilla. Tällä hetkellä opiskelijahallintojärjestelmästä saadaan koulutusaloilla erilaista tietoa opiskelijan ilmoittautumisesta opintojaksoille, läsnäolosta ja edistymisestä. WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmästä saadaan opintopistemäärällinen tieto, kun opiskelija on suorittanut opintojakson tai tentin ja kun opettaja on sen arvioinut ja kirjannut. Myös hyväksi luetuista ja korvatuista opinnoista kirjataan tieto. Tieto saadaan Word tai Excel-muodossa tulostettavissa yksittäisestä tai ryhmän opiskelijatiedoista kuvioiden 7 ja 8 mukaisesti. Lisäksi saadaan opiskelijaryhmän opintopistesuorituksesta keskiarvotieto tulostettua WinhaPro:sta, joita voidaan myös verrata ryhmän opiskelijatietoihin. Järjestelmästä löytyy myös opiskelijan arviointihistoria opintojaksokohtaisesti. Koulutusalojen käytänteiden mukaan vastuopettaja, tutoropettajat, opinto-ohjaaja saavat opintotoimiston toimesta tai itse tulostamalla ryhmätasolla ryhmän opintosuoritteet tai ns. arviointilakanat ” *sieltä poimitaan ns. ongelmatapaukset, joilla on kertynyt vähän opintopisteitä ryhmän suoritukseen nähden ja sen jälkeen otetaan puheeksi opiskelijan kanssa*”. Opiskelijoiden on myös mahdollista tulostaa itse omia opintosuorituksista WinhaWille opiskelijaliittymästä opintosuoritusotteena ja seurata omien opintojen etenemistä.

Vastauksissa tuli esille, että WinhaProta ja Moodlea ei vielä tarpeeksi hyödynnetä koulutusaloilla tiedon etsimiseen, johon toivotaan lisää koulutusta. Lisäksi opinto-ohjaajille, tutoropettajille tulee saada laajempia käyttöoikeuksia etenkin WinhaProhon. Opiskelijan opintojen etenemisen tietoja käytetään koulutusaloilla opiskelijan opintojen etenemisen seurannan välineenä, mutta tiedon tulee olla reaaliaikaista tietoa. Ongelmallisena koulutusaloilla koetaan opintojen seurannan kannalta kun opintojaksot ovat suuria kokonaisuuksia, esim. 5 tai 7, 10 tai työharjoittelu 15 opintopistettä, joita ei ole jaettu suunnitteluvaiheessa pienempiin osiin.

VastaajatLTL/1, LTL/2: ”*Joitakin opintojaksoja on pilkottu pienempiin osiin osarvioinnin kirjaamiseksi, jolloin arvioitu osasuoritus näkyy myös opiskelijan WinhaWilessä*”. Osasuoritusmerkintöjen mahdollisuutta pidetään hyvänä opintojen etenemisen seurannan kannalta.

Vastaaja STL/3: ”Käytäntönä on, että opintojaksot pilkotaan pienempiin osiin. Samaa opintojaksoa opettavat useat opettajat, jolloin yhdessä katsotaan onko opintojakson osasuoritukset opiskelijalla suoritettu”. Kuvaavan tiedon kirjaaminen WinhaProhon on tärkeää opintojaksokokonaisuuden osasuoritusten merkinnän kohdalla, jota tulee kehittää. Kun kirjataan että tentti on suorittamatta, näkyy se opintojakson osan merkinnän kohdalla, jolloin seurannan kautta näkyy mitä opintoja opiskelijalta puuttuu opintojaksokokonaisuudesta. ”Nämä tiedot tulee näkyä opintosuoritusotteessa sekä on toivottavaa, että moduliopintojen suorituksista tulisi saada erillinen oma suoritustietokooste”. Osalla koulutusaloja ei opintojaksoissa osasuoritusmahdollisuutta käytetä, jolloin suoritusten merkintä tulee opiskelijarekisteriin vasta siinä vaiheessa kun opintojakso on kokonaan suoritettu ja arvioitu.

Opinto-ohjaajat ja tutoropettajat seuraavat Winhaprosta arvioituja opintojaksoja opintopistemäärällisesti erilaisten tulostettavien raporttien muodossa. Vastaajat STL/2, TL/4: ”Jos uusi reaaliaikainen tieto saadaan louhittua tai jollakin tavoin otettua eri tietojärjestelmistä ja se tulee olla helposti saatavissa, tulostettavissa ja tiedot tulee näkyä vähintään opiskelijaryhmittäin”.

Vastaajat STL/1, LTL/1: Koulutusaloilla käytetään ja hyödynnetään erilaisia tietovarastoja, kuten PHKK:n DW -tietovarastoa, josta saadaan lukumäärällisiä tilastollisia tietoja esimerkiksi sopimus- ja yliaikaisista opiskelijoista, opiskelijamääristä, valmistuvista opiskelijoista. Tämä tietovarasto on käytettävissä koko PHKK:n organisaatiossa ja LAMKin koulutusaloilla. Koulutusalojen vastauksissa ei tullut esille kuinka laajasti kyseistä järjestelmää käytetään tai kuka henkilöstöryhmä sitä käyttää.

Vastaaja STL/3 toi esille, että yksi tärkeä opiskelijan opintojen etenemisen seuranta- muoto on Kelan ja ammattikorkeakoulun opintotukilautakunnan opintosuorituspistemäärien kertymän seuranta. ”Se on opiskelijaa herättelevä seurantamuoto. Siinä vaiheessa kun opiskelija on saanut selvityspyyntökirjeen opintotukilautakunnalta, ottaa opiskelija yleensä opettajatutoriin yhteyden”. Suurin osa koulutusalojen opiskelijoista on itseohjautuvia ja pitävät huolen siitä, että opinnot etenevät niille kuuluvalla tavalla, kuten vastaajat TL/1, LTL/1 toivat esille: ”On opiskelijoita, jotka myös itse aktiivisesti kysyvät ja seuraavat tutoropettajalta, opintotoimistosta omia opintopistemääriä ja pitävät huolen että niitä kertyy”.

Moodlessa opiskelija kirjautuu HOPSin mukaisille opintojaksolle ja suorittaa siellä oppimistehtäviä, verkkokeskusteluja, verkkotenttejä. Opettaja voi seurata oman opintojaksonsa opiskelijoiden osallistumista ja aktiivisuutta opintojaksolla kuvien 3, 4 ja 5 mukaisesti. Moodlesta seurataan opiskelijan oppimistehtävien palauttamista opintojaksolla opettajakohtaisesti.

Vastaaaja TL/2: ”*Opettajan resursseista ja aktiivisuudesta on kiinni, miten hän opintojakson opiskelijoiden opiskelua Moodlesta seuraa*”. Esille tuotiin myös seikka, ”*on luento-opettajia, jotka eivät tunne opiskelijaryhmiä tai opettajan opintojaksoilla on opiskelijoita muilta koulutusaloilta, joten läsnäoloa tai suorituksia ei seurata aktiivisesti*”.

Vastaaaja Tietohallintopalvelut/2: ”*Olemassa olevista opiskelijahallintojärjestelmistä tietoa on saatavissa tällä hetkellä erilaisia lokitietoja hyödyntämällä, kuten opiskelijan kirjautuminen Moodleen, ilmoittautunut opintojaksoille ja ylipäättään onko aktiivisuutta tietojärjestelmien käytössä ollut*”.

Moodlen opintojaksototeutusten hankala päivittäminen ja käytettävyys opettajan näkökulmasta, johon toivotaan opastusta henkilökunnalle, tuotiin näkemyksenä esille. Opiskelijoille tulee myös opastaa Moodlen käyttö heti opintojen alussa, koska Moodle on myös keskeinen työkalu, jonka kautta suoritetaan opintojaksoja.

LAMKin Opetusteknologiapalveluiden Verkko-opetuksen ennakointiryhmä on laatinut minimikriteerit Moodlen ja verkkotyökalujen opetuskäyttöön ohjeen. Ohje on laadittu vuoden 2013 alussa. Ohje antavat selkeät toimintaohjeet verkkotyökalujen käytöstä ja menetelmistä. Ohjeistus on tarkoitettu opettajien käyttöön. Tarkoituksena on, että verkkoalueiden toimintalogiikka on yhteneväinen näkymältään opiskelijoille. Tämän kehittämistyön haastatteluvaiheessa tätä ohjeistusta ei välttämättä vielä koulutusaloilla ollut tiedostettu.

Myönteisenä haastatteluissa koettiin, että eri tietojärjestelmistä on haettavissa tällä hetkellä erilaista tietoa opintojen etenemisestä, jota tulee hyödyntää mahdollisimman kattavasti. Kehittämistyön tekijän näkemyksenä tuli esille, että tietojärjestelmien käyttöön ja tiedon hakuun kouluttamista tulee lisätä turoropettajille, opinto-ohjaajille jotta voidaan hyödyntää tietojärjestelmistä saatavaa tietoa mahdollisimman tehokkaasti.

Lisäksi laajempia tietojärjestelmien käyttöoikeuksien lisäämistä tulee miettiä opintojen ohjaushenkilöstön käyttöön.

Teema 5: Välineitä opintojen etenemisen tukemiseen ja sähköisten järjestelmien hyödynnettävyyden haasteita opintojen edistymiseen

Tässä teemakohdassa yhdistettiin haastattelukysymysten 5 ja 6 tulleet vastaukset, koska vastauskysymykset olivat toisiaan tukevia. Kysymykset olivat, minkälaisilla välineillä voitaisiin puuttua opiskelijan opintojen etenemiseen? Miten uusilla sähköisillä järjestelmillä voidaan havaita opintojen edistymisen ongelmakohdat? Nämä kysymykset herättivät paljon keskusteluja ja ideoita, ja aiheista oltiin aidosti kiinnostuneita joihin halutaan uusia toimintamalleja käyttöön.

Koulutusaloilla on käytössä monia erilaisia toimintatapoja opiskelijan opintojen etenemisen tukemiseen, jotka on havaittu oman koulutusalan toimintaan sopiviksi tai yksittäinen opintoja ohjaava henkilö on kokenut kohdallaan toimivaksi. Haasteena on löytää Lahden ammattikorkeakouluun sähköisiä välineitä ja menetelmiä opintojen etenemisen ja varhaisen puuttumisen seurantaan ja opintojen ohjauksen tueksi. Annettavaa opintojen ohjausta sähköisien kanavien kautta, pohdittiin muutamassa vastauksessa. Tällä hetkellä henkilökohtainen palvelu ja ohjaus koettiin vastaajien vastauksissa erittäin tärkeänä osana ohjaustilannetta.

Vastaajat STL/1, STL/2, STL/3, TL/3, MI/1: Ilmaisivat, että ”*opiskelijan ohjausta ohjaajat tekevät ohjausta omalla persoonallaan ja tuovat erilaisia menetelmiä käyttöön jos halua on*”. Opintojen edistymisen seuranta tulee tehdä säännöllisin väliajoin, jolloin voidaan havaita yksittäisen opiskelijan tuen tarve.

Vastaajat TL/3, LAMKO: Ohjauksen keinoja tulee hyödyntää siten että ”*tutor-tuntien pitäminen tulee olla merkitty opiskelijan lukujärjestyksessä sekä tutorien tehtävät tulee määritellä samansuuntaiseksi koulutusaloille*”. Toisena vastauksena ilmaistiin vertaistutoroinnin tarve toimijoiden kesken ”*vertaistukea ja tutorointia tulee yhtenäistää, jossa mukana ovat tutoropettaja ja opiskelijatutor. Sen jälkeen tukea antavat itsenäisesti opiskelijatutor opiskelijalle tai tutoropettaja opiskelijalle*”. Samoin haastateltavan mielestä ”*tutoropettajien haastattelut jokaisen oman ryhmän opiskelijan kanssa*

tulee henkilökohtaisesti toteutua”, joka on vastaajien mielestä yksi sitouttava keino opiskelijan opintoihin.

Vastaaja TL/3: Vastaajan omalla koulutuslalla koetaan todellisena tarpeena *”tukiope-
tustyypin opetuksen lisääminen tai klinikkatoiminnan, kerhomuotoisen toiminnan
aloittaminen, jotta opiskelija saa opetusta ja ohjausta opiskelun hankalien oppiainei-
den suorittamiseen*”. Opiskelijan hankaliksi kokemat vaikeat oppiaineet eivät motivoi
opiskelemaan puuttuvia tai keskeneräisiä opintoja, jolloin opintojen jatkaminen tarvit-
see tukea ja ohjausta, ja näin saadaan mahdollinen opintojen keskeyttäminen suljettua
pois.

Tiedonkulun tehostaminen LAMKin koulutusalojen henkilöstön kesken tuotiin esille
haastattelujen vastauksissa. Vastaajat TL/2, STL/3: Pääsääntöisesti opintojakson opet-
taja näkee ja seuraa Moodlesta opiskelijan aktiivisuutta opintojaksolla. *”Tiedonkulku
opettajan ja opinto-ohjaajan välillä ei välttämättä omalla koulutuslalla toimi*”. On
tapauksia, jossa *”opiskelijan edistymisestä olisi toivottu tietoa opintojakson opettajal-
ta siitä, miksi opinnot eivät ole edistyneet, arvosanoja ei ole suoritettu tai tulossa-
kaan*”.

Vastaaja TL/3: Opintojen hyväksi luvuista tulee saada tietoa enemmän koulutusalan
sisällä. *”Hyväksi luvuista ei ole tietoa opiskelijaryhmittäin ja osa opiskelijoista on
niitä, jotka eivät osallistu opiskelijaryhmän opintoihin, mutta siitä ei ole tietoa opinto-
jakson opettajalla*”. Toisessa vastauksessa toivottiin *”LAMKin yhteisten opintojen
osalta tiedon saamista ja seuranta toivotaan järjestelmätasoisesti hyväksi luvuista,
näyttöihin perustuvista suorituksista tai kieliopinnoista*”. Yhtenäisiä ohjeistuksia tai
menetelmiä ei riittävästi haastateltavan mielestä omalla koulutuslalla tähän ole tai ole
tiedostettu.

Opiskelijalle palautteen anto tulee ottaa käyttöön motivoivana keinona.

Vastaajat TL/2, LTL/3: *”Henkilökohtaisen palautteen antoa enemmän opintojakso-
kohtaisesti opiskelijalle esimerkiksi Moodlella, vertaistukipalautteena ja opintojakson
väli- ja loppupalautteena tai ylipäätään palkitseminen motivoivat opiskelijaa*”. Mood-
lessa on mahdollista tehdä ryhmille vertaistukiryhmät, mutta vaatii aina opiskelijalta
kontaktin ottamisen ja saattaa olla kynnyksellä niille opiskelijoille, jotka ovat muutoinkin

passiivisia opinnoissaan. Vastaajan mielestä ”*yksi keino on tehdä Moodleen saapumisryhmälle ns. ryhmän oma kotisivu*”.

Tietojärjestelmien toimintoja pohdittiin haastattelujen vastauksissa.

Vastaajat TL/3 JA LTL/3, STL/3, MI/1: Vastauksena tuotiin esille, että ”*ensimmäisen lukukauden puolivälissä tulee saada reaaliaikainen tieto, kun opintoja ei ole vielä arvioitu ja opiskelijalta puuttuu oppimistehtäviä*”. Vielä tässä vaiheessa voidaan vaikuttaa opiskelijan opintojen edistymiseen, puuttuviin suorituksiin ja etsiä ohjauksellisia keinoja.

Vastaajat TL/4, STL/2: Haastateltavat toivat esille ”*sähköisten järjestelmien helppokäyttöisyyttä ja innostavuutta tulee korostaa niiden käyttöönotossa*”. Moodlen ja WinhaPron toimintoja pidetään vielä joitakin osin rajallisina ja eikä niin käyttäjälähtöisinä, kuten opintojaksotietojen löydettävyys.

Vastaaja Tietohallintopalvelut/1: ”*Tällä hetkellä panostusta on tapahtunut esimerkiksi WinhaPron ja Moodlen kehittämiseen, kuten ohjeistuksiin ja koulutuksen muodossa koulutusalojen eri henkilöstöryhmille käytäntöjen yhtenäistämiseksi*”.

Vastaajat LTL/1, STL/2: Vastauksessa toivottiin Moodlen kautta ”*viestinnän tehostaminen enemmän opiskelijalle henkilökohtaiseen suuntaan*”. LTL/1: ”*Sähköpostilla on tällä hetkellä saatu hoidettua hyvin yhteys opiskelijoihin ja heille on painotettu, että koulutusala viestittää tietoa opiskelijan koulun sähköpostiosoitteeseen*”. Sähköpostilla viestitetään sekä yksittäiselle että opiskelijaryhmälle nopeaa reagointia vaativissa tilanteissa. Lisäksi käytetään puhelimen tekstiviestimahdollisuutta. Koulutusaloilla käytetään Moodlen sivustoja myös tiedottamiseen ja informoimiseen koulutusalan ajankohtaisista asioista.

Vastaaja Tietohallintopalvelut/1: ”*Automatisoidun viestinnän mahdollisuus opintojen etenemisestä, voi olla myös opiskelijalle kannustava keino saada nopeasti tieto opintojen etenemisen tilasta*”. Opintojaksojen toteutusten tarjontaan huomioiminen ja panostaminen siten, että opintojaksojen päällekkäisyydet voidaan minimoida. Näkökantana esitettiin, että ”*opintojaksojen toteutusten osien merkitsemistä tulee ottaa enemmän käyttöön koulutusaloilla sekä opintojaksototeutuksiin tulee lisätä informoivaa tietoa opintojen aloituksesta, opintojaksokuvauksista*”. Opintojen seurannassa tulee

eHOPSia ja sen tietoja hyödyntää sekä eHOPS-lomakkeen sähköinen versio tulee ottaa käyttöön. Näkemyksenä on, että WinhaProta ja opiskelijaliittymä WinhaWilleä tulee ottaa koulutusaloilla että opiskelijoiden käyttöön vielä tehokkaammin.

Vastaaja Tietohallintopalvelut/2: *”Tiedon liikkuvuus eri tietojärjestelmien välillä tulee kartoittaa ja tieto on kuvattava, jotta voidaan järjestelmätasolla löytää rajapinnat järjestelmien välillä ja hyödynnettävyyteen esimerkiksi tietojärjestelmien integraatioon”*. Erilaisten lokitietoja voidaan hyödyntää tiedon haussa, kuten HOPSin tietoa, opiskelijan kirjautumista järjestelmiin, ilmoittautumista tai ylipäättään, onko ollut aktiivisuutta tietojärjestelmien käytössä. Näistä seikoista oli myös maininta tämän kehittämistyön teoriaosuudessa. *”Hakuehtojen kautta voidaan hyödyntää erilaisien hälytystietojen rajoja”*. Hälytystiedon rajaus tulee määritellä mikä on se tieto, josta hälytystieto, impulssi, rakentuu. *”Käyttäjöikeuksien ja roolien määrittely siitä, kuka ja mikä henkilöstöryhmä opiskelijan opintojen etenemisen tietoja saa hakea ja seurata sekä kenelle toimijalla hälytystiedon vastaanotto määritellään”*. Mahdollisuuksia on löydettävissä, mutta kustannustehokkuus tulee myös ottaa huomioon.

Vastaaja Opetusteknologiapalvelut/1: *”Moodlen käyttö tulee olla kaikille opiskelijoilla pakollinen, jotta opintojen edistymisen seuranta varten voidaan hakea eri hakuehtoihin perustuvia tietoja”*. Hälytystiedon lähettämisessä välineinä voidaan käyttää opiskelijan sähköpostia, matkapuhelimen tekstiviestiä. Sähköpostiosoitetieto ja ajantasainen puhelinnumerotieto tulee opiskelijalla olla määritelty Moodlen profiilikohtaan tai Winhan opiskelijatietoihin. WinhaProsta haettava opiskelijan ryhmätunnustieto, läsnä- tai poissaolotieto, opintojen aloitusvuosi sekä muita perustietoja, joita voidaan hyödyntää tietojen ristiin vertailussa. *”Erilaisiin hakuehtoihin ja ristiin vertailuihin perustuvat tiedot haetaan esimerkiksi erilliseen Excel-tiedostoon. Ohjauksen tarpeisiin täsmätietoa voidaan näin hakea opiskelijan opintojen etenemisen tilasta. Roolit tulee määritellä, kuka tietoa kerää ja seuraa”*. Esimerkiksi hälytys ja informaatiotietoja voivat olla opintopisterajan alituksesta ilmoitus, jos opinnot eivät ole edenneet määritellyn opintopistemäärän verran tai aikamääränä lukukausi tai -lukuvuodesta.

Vastaaja Opetusteknologiapalvelut/2: *”Kun suunnitellaan hälytystiedon lähettämistä tutoropettajalle, opinto-ohjaajalle, tulee pohtia miten ja mistä tietojärjestelmistä haetaan henkilöstön yhteystieto. Hälytystieto tulee kohdentua sille henkilölle, henkilön*

matkapuhelimeen tai sähköpostiin, joka on oikeutettu käsittelemään oman opiskelijaryhmän tietoja". Opinto-ohjaushenkilön tietoihin tulee määritellä ohjattava opiskelijaryhmä.

Vastajat Tietohallintopalvelut/1 ja /2: *"Erilaisten hälytysgrafiikkatiedon hyödyntäminen opettajille ja ohjaajille, kuten menetelminä voivat olla automaatioilmoitukset ja mobiilipalvelukuittaukset ja ilmoittautumistiedot opiskelijan matkapuhelimeen*". Nämä ovat toimintoja joita tulee kehittää ja miettiä. Tulevaisuuden seurantavälineitä voivat olla kulkulupien ja ovitägien hyödyntäminen informaatiotiedon tallentamiseen, hakemiseen ja käyttöön, joista saattaa olla mahdollista hyödyntää erilaisiin hakuehtoihin perustuvaa tietoa.

Vastajat TL/1, STL/3: Samansuuntaisia vastauksia koulutusaloilta toivottiin kuten, *"uusien mobiilipalveluiden suunnittelussa ja käyttöönotossa tulee huomioida erilaisia hälytysautomaatioilmoituksia, ilmoittautumisen kuittaus- käytäntöjä, jotka edesauttavat opiskelijan informaation saantia ja nopeaa palvelua*". Myös tulee tarkastella kelle hälytystieto tulee ja kuka sitä saa käsitellä.

Vastaja MI/1: FUAS yhteistyön merkitystä ja siitä saatavia yhteisiä hyötyjä pohdittiin vastauksessa, *"FUASin kehittämisen yhteydessä tulee sähköisten menetelmien ja käytänteiden hyödynnettävyyttä pohtia ja ottaa huomioon opintojen ohjauksen näkökulmasta*". MI/1, LTL/2, STL/2: *"Olemassa olevien tietojärjestelmien integroiminen tulee huomioida – aina ei tarvita uusia järjestelmiä*" mainittiin.

Vastaja TL/2 toi näkökulmana esille *"opiskelijoiden ruokailussa käynnin seuranta voitaisiin suorittaa, eli tieto onko opiskelija käynyt ruokailemassa oppilaitoksella*". Tämä tieto olisi tärkeä tieto niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka eivät osallistu opintojaksoille ja ovat passiivisia opiskelijoita ja jopa syrjäytymisvaarassa. Näitä opiskelijoita ei tavoiteta useinkaan puhelimella tai sähköpostilla. Haastateltava toi esille, että *"näitä opiskelijoita valitettavasti on myös opiskelijoiden joukossa*". Tällä hetkellä Kela-kortti on väline, jota opiskelijat käyttävät ruokailussa käydessään.

Tietojärjestelmätason suunnittelun yhteydessä tulee miettiä kustannusvaikutuksia ja sitä, voidaanko tieto saada louhittua suoraan olemassa olevista opiskelijahallintojärjestelmistä integraation tai muun menetelmän kautta. Haasteina opiskelijahallintojärjes-

telmien toimintojen uudistamisessa ovat ne, mitä tietojärjestelmiin rakennettavat lisätoiminnot vaativat, joudutaanko olemassa oleviin järjestelmiin hankkimaan erillistä teknologiaa, ovatko uudet halutut toiminnot tietojärjestelmätoimittajan hallinnoima alue, joista voi koitua suuri kustannuksia organisaatiolla. Voidaanko uudistukset ja ratkaisut toteuttaa avoimeen lähdekoodiin omaaviin tietojärjestelmiin PHKKn tietohallintopalveluiden toimesta.

Haastateltavilta tuli mielipiteitä sosiaalisen median hyödynnettävyydestä opiskelijoiden ohjauksessa. Tässä sosiaalisen median välineenä tarkoitetaan esimerkiksi Facebookia, Twitteriä, Skypeä tai muita samankaltaisia kanavia. Osa koulutusalojen tutoropettajista ja opinto-ohjaajista pitivät uusien sosiaalisen median välineiden ja kanavien käyttöönottoa myönteisinä. Vastajat STL/2, TL/3, TL/1, MI/1, LTL/1: *”Jos keinoja löytyy uusien sähköisten menetelmien ja sosiaalisen median kautta, niistä jää hiilijalanjälki näkyviin, joka on hyvä asia”*. Näkemyksenä on, että ohjaus tehostuu ja opiskelijat valmistuvat. Osa vastaajista oli puolestaan sitä mieltä, *”ne kuuluvat opiskelijoiden keskinäiseen vapaa-ajan viestittämiseen, keskustelualueeksi ja yhteydenpitoon”*.

Vastajat TL/1, TL/3, LTL/3: Lisäksi tuotiin esille *”sosiaalisen median käytössä tulee myös työajalliset seikat (mikä on työaika), identiteetti ja roolikysymykset, kuten opettaja, ohjaajarooli, kaveri, jos käydään keskusteluja keskustelualueella”*.

Vastaja STL/2: Yhtenä konkreettisena vaihtoehtona esitettiin, että *”voidaan ottaa käyttöön jokin sosiaalisen median väline työharjoittelun kolmikantapalaveriin. Työharjoittelun aloitus- ja lopetuskeskustelut työharjoittelupaikassa ja muu seuranta ja ohjaus voidaan käydä sosiaalisessa mediassa”*. Hyötynä voidaan pitää matkustamisen minimointia, ohjauksetoista paikanpäällä vähemmän. Ekologinen ajattelu ja kestävä kehitys tulee huomioida myös koulutuspalveluja annettaessa ja järjestäessä.

Vastajat STL/1, STL/2, STL/3, TL/3, MI/1: Tuotiin näkemyksinä, *”jos ohjausta annetaan sähköisien välineiden ja sosiaalisen median kautta, on ohjaustilanteessa vaaransa, kun tulkinta saattaa olla ohjattavan ja ohjaajan vaikeasti hahmoteltavissa, etenkin kun ohjattavan ongelma saattaa jo itsessään olla vaikea. Sähköisten kanavien ja menetelmien käyttö ohjauksessa tulee olla helppokäyttöinen ja niiden tietosuoja- ja*

turva tulee varmistaa. Tässä vastauksessa sähköisillä välineillä ja kanavilla tarkoitettiin esimerkiksi Skypeä tai muuta interaktiivista kanavaa, jossa ohjaaja käy opiskelijan kanssa ohjauskeskusteluja sähköisen järjestelmän kautta. *”Sosiaalisen median välineiden käyttöä tulee ohjaus tai opiskelutilanteeseen pohtia, joka on kuitenkin kasvava alue ja jota tulee hyödyntää jollakin tavalla”*.

Henkilökohtaisen opetussuunnitelmaa, eHOPS tullaan ottamaan käyttöön laajamittaisesti Lahden ammattikorkeakoulussa. Vastajat STL/2, STL/3, Tietohallintopalvelut/1: Vastauksissa tuli esille, että *”eHopsin käyttöönotto kaikilla koulutusaloilla on perusteltua ottaa käyttöön, jota tulee kehittää suunnitelmallisesti opintojen etenemisen seurannan käyttöön yhtenä vaihtoehtona”*.

Vastajat LTL/1, LTL/2, STL/2: Tuotiin esille eHOPSin erilaisten toimintojen mahdollisuudet *”opinto-ohjaajan kanssa opiskelijan ohjaus tulee näkyviin opiskelijan eHOPS-tietoihin, jolloin etenemistä voidaan seurata ja tieto on todennettavissa kuka opiskelijaa on ohjannut ja milloin – jää jälki. Yleensä opiskelijan HOPS-keskusteluja tulee suunnata ja kehittää interaktiiviseen suuntaan”*. Tällä hetkellä koulutusaloilla käytetään satunnaisesti tai ei ollenkaan opiskelijan ohjaustietojen kirjaamista WinhaProhon. Ohjaustieto on mahdollista kirjata WinhaPron opiskelijaikkunanäytölle lisätietoja kohtaan. Sähköisiltä järjestelmiltä toivotaan etätyömahdollisuutta, koska tällä hetkellä kotoa käsin opinto-ohjaaja tai tutoropettaja ei voi kirjautua opiskelijahallinnon järjestelmiin, tuotiin vastauksissa esille.

Vastaja TL/1: Konkreettisenä ehdotuksena esitettiin, että *”opiskelijahallintotietojärjestelmään, WinhaProhon integroidaan laskuri, joka laskee painotetusta opiskelijan suoritettujen opintojen keskiarvosta poikkeaman”*. Hälytysraja tulee määrittellä, joka antaa hälytyksen opiskelijanumerotietoon. Tällä tiedolla voitaisiin etsiä suurestakin opiskelijamäärästä poikkeamat ja vertailla niitä vaikka lukukausitasolla. Vastaajan mielestä tämä tieto antaa tiedon opiskelijan opintojen etenemisestä. Toinen vastaaja STL/2 toi esille *”uudistuksia tulee aina hakea, mutta erityisesti tiedon hakuehtoja ja toimintoja tulee voida kehittää myös olemassa olevien opiskelijahallintojärjestelmien osalta”*.

Vastajat MI/1, TL/1: *”WinhaPron hyödynnettävyyttä tulee pohtia, koska järjestelmässä on toimintoja, joita koulutusaloilla ei ole otettu riittävästi käyttöön. Näitä ovat*

opintojaksojen kuvaukset, opintojakson todelliset aloitus- ja päättymispäivät ja kelloajat sekä opintojakson edeltävyydet". Nämä ovat opiskelijalle tärkeää informaatiotietoa. Nyt tieto haetaan eri paikoista. Tällä hetkellä esimerkiksi opintojakson alkamispäivämäärätieto voidaan hakea työjärjestysohjelma Ressusta, joko opiskelijan opintoryhmätunnuksella tai opettajakohtaisella haulla.

Sähköiseen asiointiin toivotaan kehitystä. Sähköisen asioinnin osa-aluetta tulee pohtia ja suunnitella LAMKissa, josta vastaaja STL/3 toi huomiona esille *"sähköisen asioinnin kehittäminen tulee ottaa huomioon virallisiin LAMKissa käytettäviin tietojärjestelmiin, kun niitä uudistetaan tai hankitaan"*. Erilaisia lomakkeita ja hakemuksia tulee voida täyttää tietojärjestelmissä ja lähettää sähköisesti. Tiedon kulku nopeutuu ja paperiton vaihtoehto toteutuu käyttäjille ja organisaatiolle.

Opiskelijoille ja henkilökunnalle tiedon saaminen nopeasti ja vaivatta suoraan opiskelijahallintojärjestelmistä on suuri apu erilaisissa arkipäivän tiedonhaun, neuvonnan, opiskelijan palvelun ja ohjauksen tilanteissa. Uudistetut opiskelijahallintojärjestelmät, sosiaalisen median kanavat ja välineet ovat opintojen ohjausta helpottavia työkaluja ja menetelmiä, joiden tulee olla helppokäyttöisiä, vuorovaikutteisia, tietoa tuottavia, kohdennettu niiden henkilöiden käyttöön, jotka työssään ensisijaisesti tietoa tarvitsevat. Henkilöstön kouluttaminen eri tietojärjestelmien käyttöön on ensisijaisen tärkeää, jotta toiminta arjessa on sujuvaa ja vaivatonta erilaisissa opiskelijan palvelua vaativissa tilanteissa.

Vapaamuotoiset kommentit

Haastattelun lopuksi haastateltavat saivat esittää vapaamuotoisia kommentteja, näkemyksiään ja ideoita. Vastaukset olivat ajankohtaisia ja arjen toimintoihin liittyviä aiheita.

Kommenttina tuotiin esille *"resurssien jako opetukseen ja ohjaukseen sekä sähköisten menetelmien käytön resurssit tulee huomioida, koska ne vaativat myös panostusta työmäärällisesti ja ajallisesti"* olivat vastaajien TL/4, STL/2 ja LTL/2 näkemyksiä. Vastaaja LTL/1: toi esille että *"resurssit ovat aina kipupiste, mutta omissa tehtävissä on johdon tuki ja tehtäviä on osin selkeytetty omalla koulutusallalla"*. Eri toimijoiden työtehtävistä mainittiin, että *"vastuuopettajien – opintotoimisto – opinto-ohjaajien*

tehtäväkuvan kirkastaminen ja tehtävien rajapintojen selkeyttäminen on toivottavaa”. Koetaan, että neuvonnan ja ohjauksen kannalta on selkeää, kun tiedetään kenen työtehtävään ohjattavan ongelma tai asia kuuluu.

Vastaajat STL/2, TL/2: Opiskelijan opinnäytetyön tekemiseen liittyviä näkemyksiä tuli esille *”omilla koulutusaloilla opinnäytetyön tekeminen tulisi olla tiedossa laajemmin, kuten opinto-ohjaajilla ja tutoropettajilla*”. Opinnäytetyö tehdään opintojen loppuvaiheessa, jolloin ohjausta tarvitaan myös opinnäytetyö prosessissa, jotta opinnäytetyö valmistuu. On opiskelijoita, joiden opinnäytetyö ainoastaan puuttuu, kun muutoin tutkintoon tarvittavat opinnot ovat suoritettu. Opinnäytetyö on laajuudeltaan varsin suuri, 15 opintopistettä.

Vastaaja LTL/3: Ehdotti vastauksessaan, että *”Johdatus AMK-opintoihin -opintojakso tulee ottaa uudelleen käyttöön, jolla on sitouttava vaikutus opiskeluun*”. Aikaisempina vuosina kyseinen opintojakso on ollut ammattikorkeakoulun yhteisten opintojen opintoina kaikilla opiskelijoilla pakollisena opintojaksona ensimmäisenä lukuvuonna.

Vastaajat LAMKO, LTL/1 ja 2: LAMKin opiskelijoiden ja henkilökunnan muutto eri toimipaikkoihin askarrutti haastateltavia ja koetaan suurena haasteena. Huolena tuotiin esille, että *”miten opiskelijan opintoihin sitouttaminen ja sitoutuminen saadaan hoidettua ja onko vaikutusta opintojen edistymiseen kun toimitaan eri toimipaikoissa*”. Sähköisten välineiden ja menetelmien hyödynnettävyys opintojen ohjauksen tueksi koetaan tärkeänä, kun opiskelu ja toimita tapahtuu eri toimipaikoissa. *”Opiskelijatutorien rooli informaation tuojina muutoksia koskevissa asioissa koetaan tärkeänä opiskelijan arjessa*”. Tulevaisuudessa opetuksen järjestäminen että opintojenohjaus, neuvonta ja tiedonkulku koetaan erittäin haasteellisena toimintojen onnistumiseksi.

Vastaaja STL/3 pohti vastauksessaan, *”mikä on yhteydenpitomuoto opiskelijaan jos opiskelijaa ei tavoiteta sähköpostin, tekstiviestin tai henkilökohtaisen kontaktin kautta? Onko mitään tehtävissä”?*

7.2 Johtopäätökset

Johtopäätöksessä käsitellään aluksi vastausten analysoituja tuloksia ja lopuksi laaditaan kehittämissuhteiksi uudistettu prosessikaavio opintojen etenemisen prosessik-

si (kuvio 6). Kehittämistyössä kyseiseen opintojen etenemisen prosessiin pyritään hakemaan tietoa, jotta voidaan opiskelijan opintojen varhaiseen puuttumiseen löytää toimintatapoja ja käytänteitä ja saadaan opiskelijan opinnot etenemään tutkintotavoitteisesti. Varsinaista tietojärjestelmien integrointia tai uutta tietojärjestelmää järjestelmätasolla kehittämistyössä ei käsitellä, mutta analysoiduista tuloksista tuodaan järjestelmätasoon liittyviä kehittämisenäkemyksiä prosessikaaviotasolla esiteltyinä.

Kehittämistyössä selvitettiin tämän hetkisen opiskelijan opintojen etenemisen ongelmakohtia ja tulevaisuuden haasteita, aktiivista, varhaista puuttumista opiskelijan opintojen etenemiseksi. Haastatteluista saatiin arvokasta tietoa Lahden ammattikorkeakoulun Liiketalouden, Tekniikan, Sosiaali- ja terveys sekä Muotoilu- ja taideinstituutin koulutusalojen opiskelijan ohjaushenkilöstöltä, opetusteknologiapalveluiden ja Päijät-Hämeen koulutus konsernin tietohallintopalveluiden henkilöstöltä sekä opiskelijakunta LAMKOn edustajalta siitä, mihin suuntaan toivotaan Lahden ammattikorkeakoulussa opintojen etenemisen toimintatapoja ja seuranta kehittävän. Hyviä käytänteitä ja menetelmiä opiskelijan ohjauksessa, tutoroinnissa ja opiskelijahallintotietojärjestelmien on käytössä tällä hetkellä. Suurella osalla haastateltavia on usean vuoden kokemus opintojen ohjausprosesseista ja päivittäisestä opiskelijan ohjauksellisesta työstä, joka näkyi haastatteluissa asiantuntijuutena. Toimintoja halutaan kehittää myös tietojärjestelmistä saatavien ennakoititietojen toiminnan tasolle opiskelijan etenemisen seurantaan. Lahden ammattikorkeakoulun opintojen etenemisen näkökulmasta tällä hetkellä reaaliaikainen tieto on löydettävissä, mutta sitä ei ole helposti saatavissa ja yhdistettävissä automatisoidulla toiminnalla ja tieto tulee hakea, seuloa ennen loppukäyttöä.

Kehittämistyön tuloksena tuli esille, että ammattikorkeakouluun tulee löytää erilaisia sähköisiä menetelmiä opintojen etenemisen seurannan välineiksi, joita voidaan hyödyntää opintojen ohjauksen tukena. Tärkeää on löytää ne opiskelijat, joiden opinnot eivät etene tutkintotavoitteisella tavalla. Opiskelijahallintojärjestelmästä saatava tieto tulee olla reaaliaikaista tietoa, joka tulee kokonaisarkkitehtuuriratkaisuja kehittäessä ottaa huomioon. Opiskelijahallinnon tietojärjestelmien kehittämisessä tai niiden integroinnissa tulee huomioida erilaiset rajapinnat opiskelijan ohjauksen että ammattikorkeakoulun hallinnollisella tasolla. Yhtenä keskeisenä ja tärkeänä tietojärjestelmien kehittämisessä tulee tarkastella miten palveluita kehitetään opintojen ohjauksen osaluilla sekä miten toimintatapoja ja käytäntöjä yhtenäistetään koko ammattikorkeakoulua koskeviksi laatuasiat huomioiden. Esimerkkinä FUAS yhteistyön kautta kehit-

tämistä voidaan suunnata kokonaisarkkitehtuuritasolla, teknologiatasolla että ohjauskäytänteiden ja opiskelijapalvelun prosessitasolla.

Kehittämistyössä tuli esille, että Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijan opintojen esteenä ovat erilaiset syyt, jotka ilmenevät opintojen eri vaiheissa. Opiskelijan työssäkäynti opiskelun ohessa vie aikaa opiskelulta, perhetilanteet, opiskelun kuormittavuus sekä opiskelumotivaation puute voivat olla hidastavia tekijöitä opintojen edistämiseen. Lisäksi elämänhallintaan liittyvät taidot kuten, arkipäivän rutiinit eivät onnistu, oman opiskeluryhmän tuen puuttuminen, vapaus vastata omasta itsestä, jota ei aina hallita tai taloudelliset ongelmat. Erilaiset vaikeaksi koetut oppiaineet, kuten matematiikka, jolloin motivaatio opiskeluun heikkenee ja opinnot jäävät kesken tai suorittamatta. Psykkiset ja jaksamisongelmat sekä muut terveydelliset ongelmat, jotka ovat usein ennalta arvaamattomia asioita, ja joita opiskelijalle opintojen aikana ilmenee. Tekijöinä voivat olla myös armeijaan lähteminen kesken opintojen tai poissaolevaksi ilmoittautuminen kesken lukuvuoden, jolloin opintojen tarjonnan puuttuminen voi tulla ongelmaksi opintojen etenemisessä. Osalle opiskelijoita opinnoista eroaminen voi olla ainoa vaihtoehto syiden noustessa liian ylitsepääsemättömäksi. Voidaan todeta, että nämä syyt ovat yhteneväisiä erilaisten aikaisempien tutkimuksien kanssa, kuten Lämssä (2009), Seinä (2001).

Opiskelijan etenemisen syihin voidaan vaikuttaa erilaisilla opintojen ohjauksellisilla keinoilla ja opiskelijalähtöisillä toimintatavoilla, kuten riittävän varhaisessa vaiheessa ongelma-kohtien löytämisellä, motivoivalla kannustamisella ja elämänhallintataitoihin neuvonnalla ja vahvistamisella. Kehittämistyö osoitti, että Lahden ammattikorkeakoulussa varhaisen puuttumisen menetelminä ja keinoina pidetään henkilökohtaista ohjausta, tutoroinnin toimenpiteitä arjessa sekä yleensä sitä, että on huomattu opiskelijan mahdolliset ongelmat ja niihin puututaan. Opiskelijan henkilökohtaisen ohjauksen tarve on todettu tällä hetkellä olevan tärkein osa ohjausprosessia. Henkilökohtainen ohjaus koetaan haasteelliseksi ohjausmuodoksi, joka on työaikaresursseja kuormittavaa, mutta koetaan palkitsevana ohjausmuotona.

Vertaistuen, erilaisten tukiovetus- ja klinikkatoiminnan tarve on olemassa niiden opiskelijoiden kohdalla joiden opinnot eivät etene oppiaineen vaativuuden tai omaksumisen vuoksi. Edellä mainittuja tukimuotoja tuleekin Lamkissa ottaa käyttöön ja kehittää. Oman opiskelijaryhmän tuki opiskelijalle on yksi vertaistuen muoto jota tulee

tutoroinnin ohessa korostaa opiskelijan opintojen alussa. Toisaalta olisiko pedagogisilla ratkaisuilla löydettävissä opiskelijan opintojen tukemiseen ja oppimisen laatuun parantavia vaikutuksia?

Uusien aloittavien opiskelijoiden opintojen aloituksen orientaatioiden merkitys ja niiden järjestäminen koetaan tärkeänä opintoihin sitouttamiseksi. Opintojen alkuorientaatiota tai informaatiotilaisuus tulee järjestää kaksi kertaa lukukauden kuluessa, jotta opiskelijat saavat mahdollisimman kattavan hyödyn ja tietouden opintoihin liittyvistä käytänteistä ja toimintatavoista. Informaatiota voidaan antaa täsmätietona. Tällä hetkellä järjestetään aikuiskoulutuksen aloittaneille vielä toinen informaatiotilaisuus, jolla on todettu olevan tärkeä merkitys opiskelijoiden tiedonsaannille ja opintojen käytänteistä. Yhtenä konkreettisenä kehittämiskohteena tulee ottaa käyttöön tutortuntien merkitseminen opiskelijan lukujärjestykseen, jotta tutorointi toteutuisi kaikilla uusilla opiskelijoille. Tutoroinnin merkityksen on myös muissa eri tutkimuksissa todettu (Heller & Seinä 2002, Seinä 2001) olevan opiskelijan opintoihin sitouttavana vaikutuksena.

Koulutusaloilla ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä ohjausresurssien määrään suhteessa koulutusalan opiskelijamääriin, mutta toisaalta kehittämistyön tulos osoitti, että on myös koulutusaloja, joissa ohjausresursseja tulee lisätä. Myös opiskelijatutorkoulutukseen tulee panostaa Lahden ammattikorkeakoulussa nykyistä enemmän sekä määrällisesti että laadullisesti, jotta opiskelijoille annettava tieto on yhtenäistä ja ajankohtaista tietoa.

Lahden ammattikorkeakoulussa järjestettävien moduliopintojen merkitys ja niiden hyöty opintojen etenemisenä on huomattu myös opintojen seurannan välineenä, joissa on mahdollista suunnitella ja löytää opiskelijalle erilaisia opintopolkuja, etenkin niissä tapauksissa, joissa opiskelija eivät ole suorittaneet opintojaksoja ajallaan. Myös uusia erilaisia ammatillisen kasvun tukevia opintojaksoja tulee ottaa opinto-ohjelmaan, jotka antavat opiskelijalle näkökulmia opintoihin eri asiantuntijoiden tarjoaman tietouden kautta.

Erilaiset yhteisölliset toimintatavat LAMKIn ja eri asiantuntijoiden kesken parantavat opiskelijalle annettavan tiedon ja avunsaantimahdollisuuksien näkyvyyttä opiskelijan erilaisissa ongelmatilanteissa. Yhtenä toimintamuotona Lahden ammattikorkeakou-

luun tulee saada opiskeluhyvinvointiohjelma koko ammattikorkeakoulua kattavaksi ohjelmaksi ja ohjeeksi, joka tuo läpinäkyvyyttä opiskelijan kokonaisvaltaiseen hyvinvoinnin edistämiseen ja koulutusaloilla käytettäviin menetelmiin että opiskelijan opintojen edistymisen tukemiseen. Tällä hetkellä Lahden ammattikorkeakoulussa toimii hyvinvointityöryhmä, jonka tehtäväalueeseen opiskeluhyvinvointiohjelman suunnittelu ja toteuttaminen hyvin voidaan liittää. Joillakin pääkaupunkiseudun ammattikorkeakouluilla on jo vastaavia ohjelmia olemassa.

Lahden ammattikorkeakoulussa eri toimijat, tutoropettajat, vastuopettajat, opintojen ohjaajat seuraavat opintojen etenemistä ja puuttuvat niihin omalla toimintavastuullaan ja -tavallaan, kun opiskelijalla opinnot eivät etene tai on ongelmatilanteita opiskelijan opiskelupolussa. Kehittämistyön tutkimuksen vastauksissa tullut tieto osoitti, että eri koulutusaloilla pyritään opintojen ohjausta antamaan tällä hetkellä olemassa olevan LAMKin opintojen etenemisen prosessitason mukaisesti (kuvio 2). Osalla koulutusaloja on lisäksi erilaisia omia käytänteitä, jotka on koettu hyviksi ja toimiviksi olemassa olevien ohjausresurssien puitteissa. Yhtenä esimerkkinä on sosiaali- ja terveystieteiden alalla Haavi-ryhmän toiminta.

Aikaisempien opintojen hyväksilukeminen ja työkokemus tulee hyödyntää opiskelijan opintoihin. Aiemman hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen –menettely (AHOT) tuleekin ottaa käyttöön vielä tehokkaammin, mutta harkiten, esimerkiksi opiskelijan opiskelujen ohessa tekemän työn hyväksi lukeminen opintoihin.

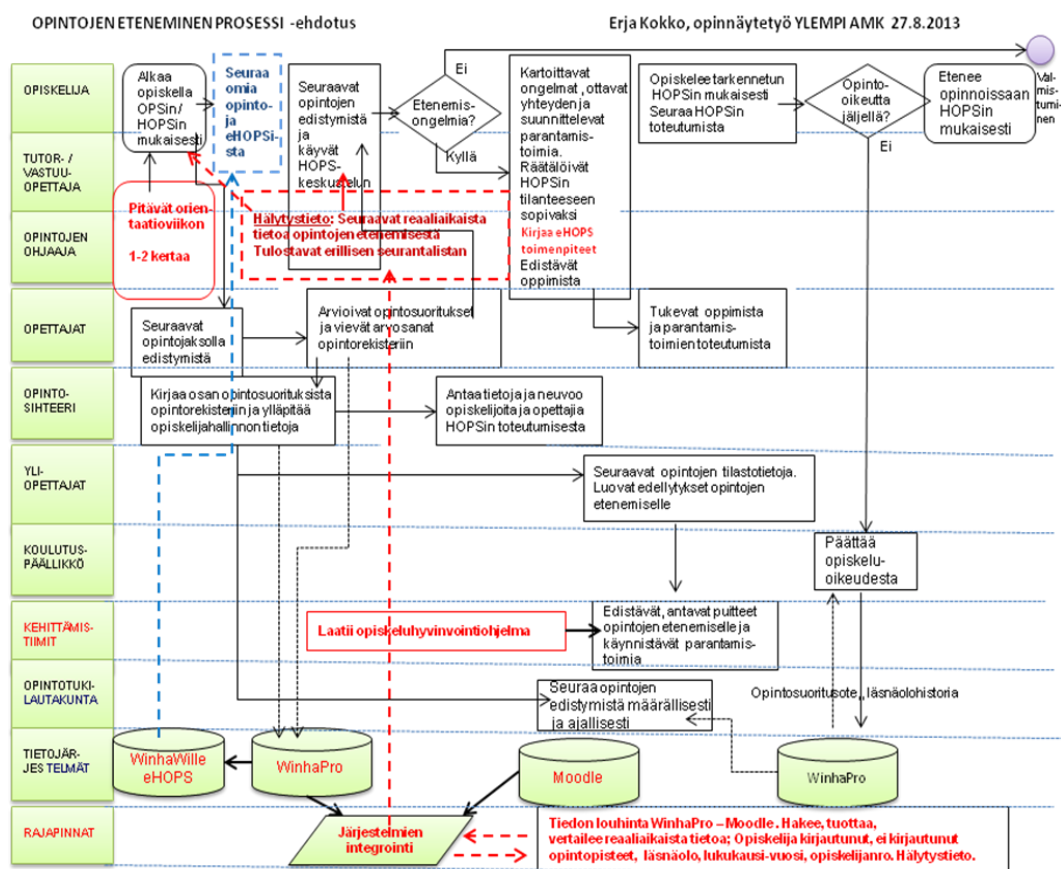
Opiskelijan opintojen etenemistä Lahden ammattikorkeakoulussa seurataan erilaisista opiskelijahallintojärjestelmistä kuten WinhaProsta sekä Moodlesta, joista reaaliaikainen tieto on löydettävissä. Tiedon hakua tulee kehittää, jotta ohjaushenkilöstölle saatava tieto on reaaliaikaista, helpommin haettavissa eri hakuehtoihin tai hälytystietoihin perustuvana. Kehittämissuunnitelmassa pohditaan uudistetun opiskelijan opintojen etenemisen prosessisuunnitelman kautta (kuvio 6) reaaliaikaisen tiedon saamista opintojen ohjauksen tueksi.

7.3 Kehittämissuunnitelma

Kehittämistyön tavoitteena oli saada näkemyksiä siitä, miten opiskelijan opintojen varhaisen puuttumisen näkyä Lahden ammattikorkeakoulun eri koulutusaloilla, miten

opintojen edistymistä voidaan seurata ja minkäläisillä välineillä voidaan havaita opintojen edistymisen ongelmakohtat.

Kehittämisehdotuksena uudistetussa opintojen etenemisen prosessisehdotuksessa (kuvio 6) tulee esille analysoitujen tulosten pohjalta opintojen etenemisen, varhaisen puuttumisen vaiheita sekä opiskelijahallintojärjestelmistä saatavan reaaliaikaisen tiedon näkökulmia. Olemassa olevan tämän hetkisen prosessitason toiminnassa opintojen etenemisen reaaliaikainen seuranta puuttuu, jota esitellään uudistetun prosessikaavion kuvauksessa.

KUVIO 6. Opintojen eteneminen prosessi -ehdotus

Prosessitason toimintojen kautta saadaan hyödynnettyä opiskelijälähtöiset toimintatavat opiskelijan opintojen etenemiseksi, joka tulee olla Lahden ammattikorkeakoulun jokaisella koulutusosalalla samansuuntaisesti toteutettava toimintatavoite. Opintojen etenemisen prosessikaavioehdotuksessa punaisella ja sinisellä merkityt tekstit ja kuvat tarkoittavat muutoksia tällä hetkellä olemassa olevaan opintojen etenemisen prosessiin.

Opintojen etenemisen varhainen puuttuminen alkaa opiskelijan orientaatiosta ensimmäisenä opintojen aloitus viikosta, jossa opiskelija perehdytetään ja sitoutetaan ammattikorkeakouluopintoihin, toimintatapoihin, opintosuunnitelmaan, käytössä oleviin opiskelijahallintojärjestelmiin, omaan opiskelijaryhmään ja koulutusohjelmaan. Toinen täsmätietona annettava orientaatio järjestetään koulutusaloilla tarvittaessa syyslukukaudella. Opintojen edistymisen seuranta tulee tehdä säännöllisin väliajoin, jotta voidaan havaita yksittäisen opiskelijan tuen tarve.

Opiskelijan henkilökohtaisen opetussuunnitelman laadinta tuodaan WinhaPron eHOPSin kautta opiskelijalle tietoiseksi ja näkyväksi. Opiskelija kirjautuu WinhaWille opiskelijaliittymän kautta eHOPSiin, jossa rakentaa omaa henkilökohtaista opetussuunnitelmaa. Opettajatutor tai opinto-ohjaaja kirjautuu opettajaliittymä Winha Wiivin kautta eHOPSiin, jossa on mahdollista valita oman ryhmän opiskelijat. Opiskelija ja opintoja ohjaavan henkilökunta seuraavat ja viestittävät keskenään opintojen etenemistä eHOPSissa olevan lisätietotoimintojen kautta. LAMKin kaikilla koulutusaloilla tulee ottaa eHOPS käyttöön ja hyödyntää sen toimintoja. Opinto-ohjaaja tai muu ohjaushenkilöstö kirjaa opintojen ohjauksessa tulleet ohjaustapahtumat ja toimenpiteet, jotka säilyvät opiskelijan eHOPS-historiassa koko opiskelijan opinto-oikeuden ajan.

Kehittämistyössä aiemmin mainittiin että, reaaliaikainen tieto on löydettävissä, mutta sitä ei vielä ole helposti saatavissa ja yhdistettävissä automatisoidulla toiminnalla, tieto tulee hakea, seuloa, louhia ennen loppukäyttöä. Uudistetussa opintojen eteneminen –prosessissa (kuviot 6) WinhaProsta ja Moodlesta saatava tieto haetaan edellä mainitusta kahdesta järjestelmästä integroinnin tai hakuehtoihin perustuvilla hakutoiminnoilla. Toimintatapana on, että opiskelijat ja henkilökunta kirjautuvat koulutusaloilla PHKKn tietoverkkoon, WinhaProhon ja Moodleen omilla AD-tunnuksillaan. WinhaProsta saadaan opiskelijan perustiedot, kuten opiskelijanumero, opiskelijaryhmätunnus, läsnäolo- poissaolotieto, opintojen aloitusvuosi ja koulutusohjelma ja henkilökohtaisen opetussuunnitelman, HOPSin tiedot.

Moodlesta tietoa voidaan hakea lokitiedoista esimerkiksi opiskelijan ilmoittautumisesta opintojaksolle, opintojaksolla käynnin aktiivisuudesta aikatietona tai tietoa opiskelijan opintojaksokäyttäytymisestä, oppimistehtävien suorittamisesta. Lokitietoja voidaan hyödyntää kun halutaan hakea erilaista hakuehtoihin perustuvaa tietoa. Hakueh-

toina voidaan hakea PHKK:n tietoverkkoon kirjautumisesta tai opiskelijan opiskelijahallinnon tietojärjestelmiin kirjautumisen tai ei- kirjautumisen tiedosta. Hakuheutona käytetään aikamääreitä. Tieto haetaan erilliselle esimerkiksi Excel-ohjelmasta saatavalle tulosteelle, hakuheutoihin perustuvilla ristiin vertailun tiedoilla. Tämä on reaaliaikaista tietoa, siitä, onko opiskelija ollut aktiivinen tietojärjestelmien käyttäjänä. Tieto voi olla tärkeää etenkin niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka eivät ole opinnoissaan millään tavalla mukana tai heistä ei saada tietoa muulla tavoin. Tätä tietoa voidaan pitää opiskelijan varhaisen puuttumisen näkökulmasta tärkeänä tietona ja jopa syrjäytymisriskin havaitsemisena. Hälytystieto, impulssi tulee saada, jos opintopisteiden tavoitesuoritusmäärä ei ole riittävä lukukausi tai lukuvuositasona. Moodlen kautta haetaan opiskelijan lokitiedoista opintojaksot, jotka ovat opiskelijan omassa henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa, eHOPSissa. Toisena vaihtoehtona voidaan verrata opiskelijan oman opiskelijaryhmän opintojen keskiarvon poikkeamaan, kun suoritukset on jo kirjattu opiskelijahallintojärjestelmä WinhaProhon, jotka haetaan ristiin vertailutietona, tiedon louhintatavoilla Excel-ohjelmaan, erilliselle saatavalle tulosteelle.

Erilaisten hälytysgrafiikkatietojen hyödyntäminen opinto-ohjaajille, tutoropettajille ja opiskelijoille ovat automaatioilmoituksia, mobiilipalvelukuittauksia tai ilmoittautumistietoja matkapuhelimeen. Opiskelijan ja ohjaajan matkapuhelintieto on mahdollista saada WinhaProsta perustiedoista tai Moodlen kautta opiskelijan profiilitiedoista. Järjestelmien suunnittelun tai integroinnin tietona tulee selvittää mistä järjestelmästä opintojen ohjaajalle tai tutoropettajalle saadaan oman opiskelijaryhmän opiskelijoista tieto, jotta tuleva hälytystieto saadaan kohdennettua ohjaajan omaan opiskelijaryhmään. Yhtenä vaihtoehtona tutoropettajan oma opiskelijaryhmä voidaan hakea eHOPSista, johon määritellään ohjaajan opiskelijaryhmä. Haettava tieto tulee olla valmiiksi louhittua tietoa, joka saadaan automatisoidulla toiminnalla opiskelijalle ja ohjaajalle. Lisäksi tulee selvittää, miten hälytystieto lähetetään järjestelmätasolla opintojen ohjaushenkilöstölle ja opiskelijalle sähköisenä impulssina matkapuhelimeen tai sähköpostiin.

Toisena vaihtoehtona ohjaushenkilöt voivat hakea tietoa erilaisilla hakuheutoihin perustuvalla tiedolla opiskelijan opintojen etenemisestä tai tiedoilla jotka koostuvat ristiin vertailuilla saaduista tietokentistä. Käyttäjäoikeuksin määritellään oikeudet hakea ja tulostaa tietoja.

Hälytystietoihin perustuva reaaliaikainen tieto tulee olla niiden henkilöiden käytettävissä, jotka seuraavat opintojen etenemistä, kuten opintojen ohjaajat ja opettajatutorit. Tarkemmalla tasolla tulee selvittää voidaanko hälytystietoa lähettää opiskelijalle, ohjaushenkilölle, toisin sanoen kuka saa lähettää ja minkälaista tietoa saa lähettää. On huomioitava myös lokitietoja tai lokitapahtumien kautta haettaessa tietoa opiskelijalla ja ohjaushenkilöstöllä ei ole tietojen hakuun, käyttöön ja pääsyyn käyttövaltuuksia tai oikeuksia näissä toiminnoissa. Tiedot tulee ensin automatisoidulla toiminnolla louhia lokitiedoista käytettäväksi.

Edellä esitetyn pohjalta voidaan opintojen edistymistä seurata jo ennen kuin opiskelijalle on kertynyt arvioituja opintopisteitä. Opintojen etenemisen tieto on opiskelijalle itselleen tärkeä tieto, koska opiskelija ei heti opintojen alussa vielä hahmota oman henkilökohtaisen opetussuunnitelman, HOPSin tavoitteita ja opintopistekertymätietoa. Tietosuoja- että tietoturva ja opiskelijan suostumuskysymykset tietojen keräämiseen ja hakemiseen tulee selvittää ja ottaa huomioon.

Tietojärjestelmätasolla voidaan hyödyntää kehittämällä kokonaisarkkitehtuuriratkaisuja, joilla on vaikutuksensa opiskelijahallinnon pääprosessitasolle että yksittäisen prosessitason tiedon kehittämiseen kuuluvina toimintoina. Tärkeänä seikkana voidaan pitää eri yhteistyöverkostojen kanssa saman tiedon hyödynnettävyys ja käytettävyys. Uusia muotoja tai olemassa olevia opiskelijahallintojärjestelmiä tulee Lahden ammatikorkeakoulussa kehittää ja etsiä ratkaisuja kehittämistyössä saadun tiedon pohjalta toimintojen saamiseksi käytäntöön uudistetun opintojen etenemisen prosessitason mukaisesti.

Tietojärjestelmäratkaisuilla on aina merkityksensä organisaation tietosuoja- ja tietoturva seikkoihin. Huomiona kehittämistyössä tuli esille, että tietojärjestelmistä saatavien opiskelijan opintosuoritusten- ja opiskelijatietojen käsittelyssä tietosuoja- ja tietoturva tulee huomioida. Tietojärjestelmien suunnittelussa, integroinnissa hallinnoinnin tasolla tietosuoja- ja turva-asiat tulee selvittää hyvinkin tarkalla tasolla, kuten tunnistautuminen tietojärjestelmiin, käyttäjien käyttöoikeuksien rajoittaminen tai lisääminen ja niiden hallinnointi.

Opiskelijahallinnossa on opiskelijasta erilaisia tietoja, joiden käsittelyssä tulee olla käsittely- ja katseluoikeudet määritelty. Opiskelijan suostumuksen kysyminen, kun

häneistä luovutetaan, seurataan tai siirretään tietoa eri tietojärjestelmistä organisaation sisällä tai organisaatioiden välillä. Tietojen eheyden näkökulmasta opiskelijan opiskelutietojen ja -opintasuoritusten varmentaminen siitä, että tiedot eivät muutu tietoja käsiteltäessä. Henkilökunnan lisäkoulutuksella tietosuoja- ja turva-asioihin löytyy oikeat toimintatavat, joilla päästään tietoturvaperiaatteentasolle. Kaikki nämä huomiot ovat opiskelijan oikeusturvan mukaista toimintaa.

Sähköisen asioinnin menetelmiä tulee kehittää virallisiin opiskelijahallinnon tietojärjestelmiin. Erilaisten sähköisten asioinnin kautta voidaan nopeuttaa hakemusten käsittelyprosesseja. Lisäksi tiedon tallentamiseen voidaan tulevaisuudessa käyttää sähköisen arkistoinnin menetelmiä.

Kehittämistyön vastauksissa tuotiin esille Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja henkilökunnan muutto eri toimitiloihin tulevina vuosina, joka koetaan suurena haasteena. Sähköisten kanavien ja menetelmien tarve korostuu eri toimitiloissa opetuksen ja opiskelijan ohjauksen sujumiseksi arjen toiminnoissa. Sähköiset menetelmät edesauttavat sekä tiedon hakua, tiedonkulkua, tiedon varastoimista että reaaliaikaisen tiedon hyödyntämistä ohjauksen tukena eri toimijatason työtehtävissä.

7.4 Luotettavuuden arviointi

Tutkimuksen luotettavuutta voidaan analysoida arvioimalla sen reliabiliteettia ja validiteettia. Reliabiliteetti merkitsee mittaustulosten todistettavuutta, joka tarkoittaa sitä, että tulokset eivät ole sattumanvaraisia. Validius eli pätevyys määrittää käsitteenä siihen, että tutkimuksessa mitataan sitä mitä on tarkoituskin mitata (Toikko & Rantanen 2009, 122.)

Kehittämistyön tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena, laadullisena tutkimuksena, jonka luotettavuutta arvioidaan validiteetin mukaan. Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä sopi hyvin tähän opinnäytetyöhön käytettyyn laadulliseen tutkimukseen. Tutkimuksessa tehtyjen haastattelujen avulla saatiin vastaajien näkemykset esille käytännön ja kokemustiedon kautta. Teemahaastatteluja tehtäessä pyrittiin luotettavuuteen suorittamalla litterointi heti haastattelutulosten jälkeen, kun haastattelutilanteet olivat vielä tuoreena muistissa. Toisaalta luotettavuuden heikentävänä tekijänä voidaan pitää sitä, että haastateltavien joukko oli suhteellisen pieni. Voidaan kuitenkin todeta, että kaikil-

ta niiltä koulutusaloilta ja tahoilta saatiin haastattelut suoritettua, joissa ne oli tarkoituskin tehdä.

Kehittämistyön tekijän näkökulmana tuodaan esille, että tutkimuksen rajausta olisi voitu kohdentaa koskemaan yksityiskohtaisempien tietojärjestelmätasoa käsittelevien kysymysten kautta. Näin olisi voitu paneutua vielä tarkemmalla tasolla opiskelijan opintojen etenemisen prosessissa tietojärjestelmällisiin näkökulmiin.

Luotettavuutta puolsi se, että kehittämistyön tutkimukseen osallistuneet haastateltavat antoivat vilpittömästi ja kehittämishaluisesti tietoa tutkittaviin kysymyksiin. Haastateltavat toivat esille halukkuutensa olla mukana antamassa tietoa opiskelijan ohjausmenetelmistä ja sitä kautta olla kehittämässä opiskelijan ohjausmenetelmien edistämistä opiskelijan parhaaksi. Kehittämistyön tekijä tunsu suuren osan haastateltavia usean vuoden ajalta, jolloin haastattelutilanteet olivat positiivisia, kannustavia ja aidosti kehittämiskäytäntöjä hakevia tilanteita. Kehittämistyön tekijän omat kokemukset opiskelijahallinnon tehtävistä, koulutuksen terminologioista, opiskelijahallinnon järjestelmästä ja koulutusrakenteen tuntemuksesta tukivat haastateltavien kanssa käytyjä pohdintoja ja keskusteluja.

8 POHDINTAA

Tämän kehittämistyön tavoitteena oli tutkia ja kartoittaa varhaisen puuttumisen näkökulmasta tietoa Lahden ammattikorkeakoulun eri alojen opintojen etenemisen nykytilasta, opiskelijan ohjauksen toiminnoista ja menetelmistä. Tarkoituksena saada Moodle-tiedotus- ja verkko-oppimisympäristön ja WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmien käytettävyyksiin uusia näkökulmia opintojen ohjauksen seurannan välineeksi. Tuottaa selvityksen pohjalta kehittämissuosituksena uudistettuun opiskelijan opintojen etenemisen prosessiin tieto ja toimintatapa reaaliaikaisesta menetelmästä, välineestä opintojen ohjauksen tueksi.

Viitekehys rakentui varhaisen puuttumisen ja syrjäytymisen, opiskelijahallintojärjestelmien ympärille, tietoturva -ja suojanäkemykset huomioiden sekä olemassa olevan Lahden ammattikorkeakoulun opintojen etenemisen prosessin näkökulman kautta. Kehittämistyö toteutettiin kvalitatiivisena haastattelututkimuksena. Käytetty teoria ja saadut analysoidut tutkimuksen tulokset olivat toisiaan tukevia sekä antoivat realisti-

sen kuvan tämän hetkisestä opintojen etenemisen toimintatavoista ja prosessista Lahden ammattikorkeakoulun tutkittavilta koulutusaloilta.

Opiskelijan opintojen etenemisen varhainen puuttuminen ja tutkinnon loppuun saattaminen ovat selkeitä viestejä siitä, jota kohti Lahden ammattikorkeakoulun tulee kulkea. Niillä on kiistatta suuri merkitys taloudellisena hyötynä ammattikorkeakoululle. Lahden ammattikorkeakoulun tutkintoon valmistuvien määrälliset tavoitteet halutaan eri koulutusaloilla saada toteutumaan ja jopa lisääntymään, joka koetaan yhteisenä haasteena. Opintojen keskeyttämisen määrän väheneminen ja sitä kautta eri sosiaalisten palveluiden tarpeen pieneneminen yksilö että yhteiskuntatasolla, kun korkeakouluopiskelijan opintojen ongelmatilanteeseen voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa. Yhteiskunnallisena hyötynä voidaan pitää ammattikorkeakoulusta valmistuneiden asiantuntijoiden saaminen työmarkkinoiden käyttöön.

Opiskelijoiden ohjaukikäytänteitä Lahden ammattikorkeakoulun eri koulutusaloilla annetaan koulutusalan toimintatapojen ja ohjausresurssien puitteissa opiskelijan etenemisen prosessin mukaisesti. Kehittämistyön tuloksena tuli selkeänä esille, että korkeakouluopiskelijoiden hyvinvointi koettiin tärkeänä ja että opiskelijan tutkinnon loppuun saattamista tuetaan ohjauksellisin keinoin opiskelijan eri opintopolun vaiheissa. Opintojen ohjauksellisilla keinoilla selvitetään ongelmat ja syyt opintojen esteistä. Yhtenä kehittämiskohteena Lahden ammattikorkeakoululle tulee saada opiskelijoiden hyvinvointiohjelma, johon kirjataan kokonaisvaltainen opiskeluhyvinvoinnin toiminnot ja menetelmät ammattikorkeakoulua kattavaksi. Tutoroinnin sekä henkilökohtaisen ohjauksen merkitys koetaan tarpeelliseksi, mutta erilaisen tiedonhaun helpottavia sähköisiä menetelmiä on tarve löytää ja tulee saada käyttöön ohjauksen tueksi. Tietojärjestelmien tekniset ratkaisut ovat niitä työkaluja, joilla päästään tiedon seulonnan ja louhinnan avulla hakemaan tietoa opintojen edistymisestä.

Kehittämistyön tekijän huomiona tuli esille, että olemassa olevia opiskelijahallinnon tietojärjestelmiä koulutusaloilla on henkilöstön käytössä ja niitä käytetään, mutta järjestelmistä saatavaa tietoa ei riittävällä tasolla osata hyödyntää tai hakea. Toimintatapoja, käytäntöjä ja prosesseja tule yhtenäistää, jotta saadaan kattava hyöty toiminnan tasolle. Toisaalta myös käyttäjäoikeuksien laajentaminen ohjaushenkilöstölle opiskelijahallinnon järjestelmiin tulee pohtia. Henkilökunnalle tulee järjestää olemassa olevien tietojärjestelmien koulutuksia tarpeen mukaan, jotta opiskelijahallinnon järjestel-

mistä saadaan se tieto ja hyöty joka ohjaustyön tueksi on tarve saada. Opiskelijan ja ohjaushenkilöstön tulee ottaa eHOPS käyttöön kattavasti, jota voidaan hyödyntää opintojen etenemisen seurantaan ja ohjauksen todentamisen tietona.

Lahden ammattikorkeakoulun opintojen etenemisen prosessissa tällä hetkellä opintojen etenemisen seuranta tapahtuu suoritettujen opintojakson arvioinnin ja opintopisteiden kirjauksen jälkeen. Uudistetussa opintojen etenemisprosessin toimintojen kuvauksessa (kuvio 6) reaaliaikaisen tiedon hakeminen ja saaminen opintojen ohjauksen tarpeeseen antaa ohjaushenkilöstölle valmiuksia löytää varhaisessa vaiheessa ennen opintojaksoarviointeja ne opiskelijat, joiden opinnot eivät etene. Uudistettu opintojen etenemisen prosessia tulee hyödyntää, jossa opintojen ohjaukselliset ja opiskelijahallinnollisten tietojärjestelmien menetelmien hyöty on huomioitu. Kehittämistyön selvityksen tulos osoittaa, että on ensi arvoisen tärkeää Lahden ammattikorkeakouluun suunnitella, kehittää ja hakea tietojärjestelmäratkaisullisin keinoin reaaliaikainen tieto. Olemassa olevien tietojärjestelmien kautta hakuuehtoihin perustuva automatisoitu tieto tulee saada hälytystietona mobiilipalvelun kautta käyttöön ohjaushenkilöstölle että opiskelijalle. Tietojärjestelmien suunnittelussa, integroinnissa että toteuttamisessa tulee olla mukana sekä tietojärjestelmätason toimijat että substanssitaso, tiedon tuottajat, jotta tietojärjestelmien, menetelmien ja tiedon kehittämisessä kaikkien osapuolten asiantuntijuus voidaan hyödyntää riittävän laajasti.

Kehittämissuunnitelmana tuodaan esille, että Lahden ammattikorkeakouluun tulee perustaa työryhmä kehittämään ja toteuttamaan erillisenä projektina opiskelijahallinnon tietojärjestelmien automatisoitua, integroitua tai uutta opiskelijahallinnon tietojärjestelmää opintojen ohjauksen tarpeeseen.

Erilaisten integraatioiden ja tietojärjestelmien kehittämisen hyötynä voidaan pitää opiskelijalle saatava reaaliaikainen tieto opintojen edistymisen informaatiotietona. Henkilöstölle reaaliaikainen tieto palvelee koko ammattikorkeakoulua siten, että tieto saadaan nopeasti opintojen edistymisestä sekä voidaan havaita ja puuttua opiskelijan opintojen etenemisen ongelmiin ja etsiä erilaisia ohjauksellisia keinoja, jotta opiskelijan opinnot saadaan tutkintotavoitteelliseksi. Hyötynä voidaan myös pitää, että opintojen ohjauspalveluiden oikea kohdentaminen voidaan toteuttaa opiskelijan etenemisen ongelmakohtiin. Ammattikorkeakoulutasoisesti tutkintoon valmistuvien määrä saavu-

tetaan tai jopa saadaan lisääntymään, jolla on merkittävä vaikutus ammattikorkeakoulun rahoitukseen ja kustannustehokkuuteen.

Valtakunnallisena hyötynä eri organisaatioiden tai organisaation sisäisten tietojärjestelmien integraatioita tai tiedon louhintaa voidaan pohtia samasta näkökulmasta. Voidaan hyödyntää tiedonhakuiehtoihin perustuvia tiedon yhdistämissä eri tietojärjestelmissä olevista tiedoista. Voidaan ajatella että ns. Big Data –tyyppistä tietoa hyödynnetään siten, että useammasta tietolähteestä pystytään käsittelemään ja analysoimaan tietoa yhä tehokkaammin ja jopa edullisemmin. Tieto on usein olemassa ja sama tieto voi olla tallennettu usean eri tietojärjestelmän ohjelmaan tai tietokantaan, josta se voidaan hakea tai louhia ilman, että on tarvetta hankkia uutta tietojärjestelmäohjelmaa tai -järjestelmää.

Tulevaisuuden muuttuvassa toimintaympäristössä sähköisten välineiden, kanavien ja menetelmien tarve korostuu Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijoiden ja henkilökunnan työskennellessä eri toimipaikoissa.

LÄHTEET

Alasuutari, Pertti 2001. Johdatus yhteiskuntatutkimukseen. Helsinki: Gaudeamus: Hanki ja jää.

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030351>. Luettu 3.5.2013.

Arkimies, Tuomas 2012. Uupunut opiskelija voi syrjäytyä. STT. Etelä-Suomen Sanomat 16.9.2012. Luettu 18.9.2012.

Education, Indicators, Focus. How difficult is it to move from school to work? WWW-dokumentti. [http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/EDIF%202013N%C2%B013%20\(eng\)FINAL.pdf](http://www.oecd.org/edu/skills-beyond-school/EDIF%202013N%C2%B013%20(eng)FINAL.pdf). Luettu 10.9.2013.

Hakala, Mika, Vainio, Mika & Vuorinen, Olli 2006. Tietoturvallisuuden käsikirja. Porvoo: WS Bookwell.

Helander, Jaakko & Seinä, Seppo (toim.) 2002. Citius. Altius. Fortius. Näkökulmia opintojen ohjaukseen ammattikorkeakoulussa. Hämeen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Henkilötietolaki 1999/523. <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/>. WWW-dokumentti. Luettu 10.10.2012.

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko, Sajavaara Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannus Osakeyhtiö Tammer.

Huhtanen, Kristiina 2004. Varhainen puuttuminen. Erityistuen tarpeen kohtaaminen päivähoidossa. Helsinki: Oy Finn Lectura Ab.

Jaatinen, Päivi & Lähde, Sanna 2005. Kolme näkökulmaa, kolme todellisuutta. Haastattelututkimus opintojen etenemistä edistävästä ja haittaavista tekijöistä. Pori. Satamkunnan ammattikorkeakoulun tutkimukset. Sarja A.

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. JHS 179 ICT-palvelujen kehittäminen: Kokonaisarkkitehtuurin kehittäminen 5.12.2012. WWW-dokumentti. <http://docs.jhs-suositukset.fi/jhs-suositukset/JHS179/JHS179.pdf>. Luettu 31.12.2012.

Julkisuuslaki 1999/621. <http://www.finlex.fi/fi/laki/kokoelma/>. WWW-dokumentti. Luettu 10.10.2012.

Kalliala, Eija & Toikkanen, Tarmo 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Helsinki: Finn Lectura.

Kartturi – korkeakoulujen kokonaisarkkitehtuurin menetelmäopas 2011. Asiakaslähtöisen toiminnan ja tietohallinnon kokonaisvaltainen kehittäminen. Toimituskunta: Korkeakoulujen KA-Pilotti ryhmä. Julkaisija: CSC Tieteen tietotekniikan keskus Oy Helsinki 2011. Yliopistopaino: Unigrafia Oy. WWW-dokumentti. <http://raketti.csc.fi/kokoa/kartturi>. Luettu 31.12.2012.

Kokko, Piia & Kolehmainen, Seppo (toim). 2002. Yhdessä ammattikorkeakouluopin-
toja edistäen. Opintojen edistäminen ja tukeminen –projektin loppuraportti. OPED-
projekti. Hämeen ammattikorkeakoulu. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Kunttu, Kristiina & Pesonen, Tommi. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus
2012. Helsinki: YTHS, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tutkimuksia 47. WWW-
dokumentti. http://www.yths.fi/filebank/1864-KOTT_2012_verkkoon.pdf. Luettu
11.9.2013.

Lahden ammattikorkeakoulu. Hyvän oppimisen malli. Lahden ammattikorkeakoulun
pedagoginen strategia, 30.11.2009.

Lahden ammattikorkeakoulu. LAMK Reppu, Oppimisen menetelmät, 2012. WWW-
dokumentti. <http://reppu.lamk.fi/course/view.php?id=7742>. Luettu 10.10.2012

Lahden ammattikorkeakoulu. LAMK WinhaPro, 2013. WWW-dokumentti.
(\\aitta.ad.lpt.fi\PHKK\Yhteiset\Ohjelmat\ophj\winhalpt). Luettu 10.9.2013.

Lahden ammattikorkeakoulu. LAMK WinhaWille opiskelijaliittymä, 2012. WWW-
dokumentti. <https://winhawebsite.phkk.fi/lwille/>. Luettu 10.10.2012.

Lahden ammattikorkeakoulu. Koulutuksen osaprosessit, 2012. WWW-dokumentti.
<https://kori.phkk.fi/lamk/opetus/Opetuksenkehittaminen/koulydinprs/Sivut/aloitussivu.aspx>.
<https://kori.phkk.fi/lamk/hallinto/toiminnanohjaus/Sivut/aloitussivu.aspx>. Luet-
tu 18.9.2012.

Lahden ammattikorkeakoulu. Verkkopalvelut, 2012. WWW-dokumentti.
<http://www.lamk.fi/koulutus/opiskelijapalvelut/verkkopalvelut/>. Luettu 11.10.2012.

Lahden ammattikorkeakoulu. Kokonaisarkkitehtuuri, 2012. WWW-dokumentti.
<https://kori.phkk.fi/ypa/tietohallinto/kaynnissa/ka/Sivut/aloitussivu.aspx>. Luettu
1.1.2013.

Lahden ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysala, Haavi-ryhmä 15.3.2012 esitys.
Luettu 20.5.2013.

Lintukangas, Ritva & Suikkanen, Asko. Varhainen puuttuminen - Mahdollisuus syr-
jäytymisen ehkäisemisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2004:7. Helsin-
ki: Edita Prima Oy.

Lämsä, Anna-Liisa 2009. Tuhat tarinaa lasten ja nuorten syrjäytymisestä. Lasten ja
nuorten syrjäytyminen sosiaalihuollon asiakirjojen valossa. Acta Universitatis Ou-
luensis E Scientiae Rerum Socialium 102. Kasvatustieteiden tiedekunta, kasvatustie-
teiden ja opettajakoulutuksen yksikkö, Oulun Yliopisto. Oulu: Oulu University Press
2009.

Moodle. About Moodle 2012. WWW-dokumentti.
<http://docs.moodle.org/23/en/Moodle>. Luettu 10.10.2012.

Opetushallitus 1/400/2012. 27.2.2012. Sosiaalisen median opetusikäytön suositukset.
[http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopet-
uksen_jarjestaminen/sosiaalisen_median_opetusikayton_suosituksset](http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/sosiaalisen_median_opetusikayton_suosituksset). Luettu 23.5.2013.

Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:4. Lasten ja nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäisy koulutuksen alalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Korkeakouluopintojen edistymisen seurannan kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:9. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto 2010.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Kansallinen opintohallinnon viitearkkitehtuuri – soveltamisen askeleet. 15.12.2012. WWW-dokumentti.
videonet.fi/ minedu/20121211/7/karjalainen.pdf. Luettu 28.12.2012.

Salminen, Markus 2009. Tietosuoja sähköisessä liiketoiminnassa. Kariston Kirjapaino Oy.

Seinä, Seppo 2001. Opintojen etenemisen edistäminen. Näkökulma ja pohdintaa opintojen pitkittymisen ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi Hämeen ammattikorkeakoulussa. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, julkaisuja C:22.

Seppänen, Anneli, 2012. Suomen Lääkärilehti. Julkaistu 29.3.2012. WWW-dokumentti.
http://www.laakarilehti.fi/uutinen.html?opcode=show/news_id=11847/type=1. Luettu 18.9.2012.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Syrjäytymistä, köyhyyttä ja terveysongelmia vähentävä poikkihallinnollinen toimenpideohjelma 2011-2015.
http://www.stm.fi/vireilla/kehittamisohjelmat_ja_hankeet/syrjailytymisen_ekaisy. Luettu 6.11.2012.

Takala, Mikko 2002. Kouluallergia – Yksilön ja yhteiskunnan ongelma. Acta Universitatis Tamperensis Ser A Vol 335. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.

Tasavallan presidentin kanslia. Tiedote 32/2012. 7.9.2012. Presidentti Niinistö Jakomäessä: Miten teemme nuorten arjesta parempaa – Ihan tavallisia asioita - verkkosivusto ja vihko julki. Uutiset, 7.9.2012.
<http://tpk.fi/public/default.aspx?contentid=256976&nodeid=44809&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu 10.9.2012.

Toikko, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy. Juvenes Print.

Tähtinen, Sami, 2005. Järjestelmäintegraatio. Tarve, vaihtoehdot, toteutus. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Uutiset HS-STT 7.9.2012. Tasavallan presidentin kanslia. Presidentti Niinistö nuorten syrjäytymisestä: Tässä asiassa me kaikki olemme tekijöitä. WWW-dokumentti.
<http://tpk.fi/public/default.aspx?contentid=257071&nodeid=44809&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu 6.11.2012.

Erja Kokko

TUTKIMUSKYSYMYKSET

YLEMPI AMK –tutkinto

MAMK, Sähköinen asiointi ja arkistointi

Opinnäytetyö

KOULUTUSALA _____

Päätutkimuskysymykset

- Miten varhainen puuttuminen näkyy opintojen edistymisen seurannassa tällä hetkellä?
- Miten saadaan Moodle (Lamk Reppu) verkko-opetusympäristö ja WinhaPro-opiskelijahallintojärjestelmät integroitua niin, että se edistää varhaista puuttumista?

Alakysymykset

1. Miten Lamkin eri koulutusaloilla varhainen puuttuminen näkyy opintojen ohjauksessa tällä hetkellä?
2. Minkälainen varhainen puuttuminen auttaa opiskelijaa opintojen etenemisessä?
3. Mitkä syyt ovat LAMKissa opintojen edistymisen esteenä?
4. Miten tieto saadaan tällä hetkellä ja missä muodossa tieto on, jolla voidaan seurata opintojen edistymistä?
5. Minkälaisilla välineillä voitaisiin puuttua opiskelijan opintojen etenemiseen?
6. Miten uusilla sähköisillä järjestelmillä voidaan havaita opintojen edistymisen ongelmakohdat?

ERJA KOKKO
Ylempi AMK
Opinnäytetyö

Tutkimuksen tavoitekuva
17.1.2013

